15

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

ଲେଖକ :—ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ଦାସ

ପ୍ରକାଶକ - ଦଶରଥି ପୁସ୍ତକାଳୟ

ନବମଲ୍ଲୀ

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

ପୂଜାର ଗହଳି ଚହଳି ଭାଙ୍ଗି ଗଲା । ସ୍କୁଲ କଲେଜ ସବୁ ବନ୍ଦ ଥିବାରୁ କଟକ ସହରଟା ବଡ଼ ନିଶୂନ ଲାଗୁଛି । କଲେଜ ଖୋଲିବାକୁ ବି ଆଉରି ପନ୍ଦର ଦିନ ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କଟକର ନାମଜାଦା ଓକିଲ, ଜମିଦାର ବି । କାଠଯୋଡ଼ି କୂଳରେ ମସ୍ତବଡ଼ ଦୋ'ତାଲା କୋଠା । ପାଖକୁ ଲାଗି ମହକଲ, ମଟର ରଖିବା ପାଇଁ ଘର । ଆଗରେ ଫୁଲ ବଗିଚା । ସବୁ ସମୟରେ ଦେଶୀ ବିଲାତି ଫୁଲ ଗଛରେ, ଫୁଲ ଫୁଟିବା ବନ୍ଦ ନ ଥାଏ । ତାରି ମଝିରେ ଟିକିଏ ଛଡ଼ା ଛଡ଼ା ଦୁଇଟି ଶ୍ୱେତମର୍ମର ପଥରର ବେଞ୍ଚ୍ । ତାରି ଉପରେ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କେବେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ, କେବେ ବା ଝିଅ ପୁଅମାନଙ୍କ ସହିତ ସଞ୍ଜଟା ବେଳେ ବସି କାଠଯୋଡ଼ିର ଶୀତଳ ପବନ ଖାଆନ୍ତି ।

ବାବୁଙ୍କ ବୟସ ପଇଁଚାଳିଶିରୁ ବେଶି ନୁହେଁ । ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର, ବେଶ୍ ହୃଷ୍ଟ-ପୁଷ୍ଟ । ତେବେ ସ୍ତ୍ରୀ ମରିଯିବାରୁ ଦୁଇବର୍ଷ ହେଲା ତାଙ୍କ ମନରେ ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ଥିଲା, ତାହା ଏବେ ଆଉ ନାହିଁ । ଅନେକ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଏଇ ଛ' ମାସ ହେବ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଯୁବତୀର ହାତ ଧରିଛନ୍ତି ।

ଅଗ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଦୁଇଟି ଝିଅ, ପୁଅଟିଏ । ବଡ଼ଝିଅ ଊର୍ମିଳା ବିବାହ ହେବା ଚାରିମାସ ପରେ ବିଧବା ହୋଇ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ଆସି ରହୁଛନ୍ତି । ସାନ ଝିଅ ରାଜରାଣୀ, ଡାକ ନାମ ଟୁନି... ବାଳିକା ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼େ । ପୁଅ ରମାନାଥ ଏଇବର୍ଷ କଲେଜରେ ନାମ ଲେଖାଇଛନ୍ତି । ତା ଛଡ଼ା ଘରେ ପୂଝାରୀ, ଚାକର, ମଟର-ଡ୍ରାଇଭର ମିଶି ପାଞ୍ଚ ଛ ଜଣ ହେବେ ।

ପ୍ରାଣଧନ-ବାବୁ ବିବାହ ହେଲା ଦିନୁ, ତାଙ୍କର ପୋଷାକ-ପତ୍ର, ଚାଲି ଚଳନ ସବୁ ବଦଳି ଯାଇଛି । ଯୁବତୀ ସ୍ତ୍ରୀର ମନ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ପୁରୁଣା ମନରେ ନୂଆ ଭାବ ଆସିଛି ।

× × × ×

ଦେୱା ପାଣିରେ ପଡ଼ିବାର ଦୁଇଦିନ ପରେ । ପାଞ୍ଚଟା ବେଳେ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଜଳଖିଆ ଖାଇସାରି ଡାକିଲେ—ଟୁନି ! ଟୁନି ଲୋ । ମା ଏଠିକି ଆଇଲୁ ? ଟୁନି ଦୋ' ମହଲାର ଗୋଟାଏ କଣ ଘରେ ଅଇନା ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇ ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡାଉ ଥିଲା, ବାପା ଡାକିବାରୁ ସେମିତି ବାଳ ମୁକୁଳା କରି ପାନିଆଟା ହାତରେ ଧରି ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଆସି କହିଲା, କଣ ବାପା ?

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କହିଲେ—ପୀନାକୁ ଡାକ ଦେ—ଦୋ'ତାଲା ଛାତ ଉପରେ ତିନାଟା ଚେୟାର ପକାଇ ଦେଇ ଆସୁ । ଆଜି ଭାରି ଗରମ ଲାଗୁଛି । ମୁଁ ଉପରକୁ ଯାଉଛି, ତୁ ତୋ ବୋଉକୁ ଡାକି ଆ । ଟୁନି ପୀନାକୁ ଡାକ ଦେଇ ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡାଇବାକୁ ଗଲା । ତର ତର କରି ଲମ୍ବା ବେଣୀଟିଏ ପାରି ବ୍ଲାଉଜଟାଏ ପିନ୍ଧି ସଜାଇଲା । କଳା ଫରଣାଶାଢ଼ୀ ଖଣ୍ଡିଏ ପିନ୍ଧି ତଳ ମହଲକୁ ଆସି ହସ ହସ ହୋଇ ଡାକିଲା—ବୋଉ, ବେଳ ଆସି ଗଲାଣି, ଘରଟାରେ କଣ କରୁଛ ?

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁରବାଳାଙ୍କୁ, ଟୁନି କି ରମାନାଥ ବୋଉ ବୋଲି ଡାକିଲେ ତାଙ୍କୁ ବଡ଼ ସଂକୋଚ ଲାଗେ। ହିସାବରେ ବୋଉ ହେଲେ ବି ବୟସରେ ଫରକ ନୁହେଁ। ଟୁନି ଅପେକ୍ଷା ସୁରବାଳା ବୟସରେ ଅତି ବଡ଼ ହେଲେ ଦୁଇ ତିନି ବରଷରୁ ବେଶି ହେବେ ନାହିଁ।

ଟୁନି, ସୁରବାଳାଙ୍କୁ ବୋଉ ବୋଲି ଡାକେ, ସେ ଲୋକ-ଦେଖାଣିଆକୁ ଶୁଣନ୍ତି ସିନା କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ସେମିତି ନୁହେ। ବୟସ ଲାଗିଲେ ଯୌବନର ଯେଉଁ ମଦୁଆ ନିଶା ହୁଏ, ସେଥିରେ ସମସ୍ତ ସମାଜର ଧରା ବନ୍ଧା କଥାକୁ ମାନେ ନାହିଁ। ସୁରବାଳା ଟୁନିକୁ ଅଛା କରନ୍ତି, ସେ ବି ଭାଉଜ ପରି କେତେ ପରିହାସ କରେ। ବେଳେ ବେଳେ ଟୁନି ବି କହେ—ଧନ ପାଇଁ, ତମ ବାପା ବୋଉ ସିନା, ମୋ ବାପାଙ୍କୁ ବାହା କଲେ, ସତରେ ତମେ ଯଦି ମୋ ରମା ଭାଇଙ୍କୁ ବିବାହ ହୋଇ ଥାନ୍ତ, କେଡ଼େ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା। ସୁରବାଳା ଏ କଥା ଶୁଣି ନୀରବ ହୋଇ ଯା'ନ୍ତି। ଆଖି ସଜଳ ହୋଇ ଆସେ।

ଟୁନି ଡାକବାରୁ ସୁରବାଳା ଅନାଇଁଦେଇ କହିଲେ, କଣକି ? ଏଇଠି ଆ ବସ, ମୁଁ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଲେଖୁଛି। ଟୁନି ପଚାରିଲା, କାହା ପାଖକୁ ? ସୁରବାଳା ହସି ହସି କ'ଣ ଭାବି କହିଲେ, ଆମ ଘରକୁ ତ, ଅଉ କାହା ପାଖକୁ ଲେଖନ୍ତି କି ? ଟୁନି ପାଖରେ ଯାଇଁ ବସି ପଡ଼ି କହିଲା, ହଉ ତମେ ଯାହା ପାଖକୁ ଲେଖ ପଛକେ ବାପା ଛାତ ଉପରେ ଯାଇଁ ଚେୟାର ପକାଇ ବସିଲେଣି। ତମକୁ ଡାକୁଛନ୍ତି ଆସ। ସୁରବାଳା କହିଲେ—ବାକି ଗୋଟାଏ ଦୋଯାଡ଼ାଏ ଧାଡ଼ି ଶେଷକରି ଯାଉଛି, ତୁ ଟିକିଏ ବସ।

ସୁରବାଳା ଚିଠିଟା ବନ୍ଦ କରି ଭଲ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡିଏ ପିନ୍ଧି ଆସିଲେ। ଅଇନା ଆଗରେ ମୁଣ୍ଡ ଟିକିଏ ସଜାଡ଼ି ବାହାରିକୁ

ଆସି ଡାକିଲେ ପୁଷ୍ପାଶ୍ରୀ ? ପୁଷ୍ପାଶ୍ରୀ ରୋଷଘରୁ ଆସି ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇଯାଇଁ କହିଲା—କ'ଣ ମା ? ସୁରବାଳା କହିଲେ, ମୁଁ ଉପରେ ଅଛି । ଝୁନିଙ୍କ ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ବାହାରକୁ ଯାଇଛନ୍ତି, ଆସିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଜଳଖିଆ ଦେବୁ । ଉର୍ମିଳା ଦେଈ ରାଧୁବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ବୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି, ଆସିଲେ ତାଙ୍କୁ ଜଳଖିଆ ଦେବୁ, ଆଉ ରାତିକୁ କଣ ସବୁ ତରକାରୀ ହେବ ତାଙ୍କଠୁଁ ବୁଝି ସାରିବା କାଟିବୁ । ପୁଷ୍ପାଶ୍ରୀ କହିଲା, ହଉ ମା, ଆପଣ ଯାଆନ୍ତୁ । ମୁଁ ସବୁ ବୁଝି କରିବି ଯେ ।

ଦୁଇଜଣ ଯାକ ଚଟି ମଚ୍ ମଚ୍ କରି ପାହାଚରେ ଛାତ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲେ । ସୁରବାଳାଙ୍କୁ ଦେଖି ପ୍ରାଣଧନବାବୁ ଟିକିଏ ମୁରୁକିହସା ମାରି କହିଲେ, ଏତେବେଳେ ଯାଏ କ'ଣ ହେଉଥିଲା—ଏଁ ? ସୁରବାଳା କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ, ଲାଜ ଲାଜ ହୋଇ ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିବା ଚେୟାର ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ପ୍ରାଣଧନବାବୁ କେତେ ଉତ୍ତମ ସୁରବାଳା ସହିତ ଖୁସି ଗପ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଝୁନି ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ହୋଇ ଗୀତ ବୋଲି ଛାତଉପରେ ଏପାଖ ସେପାଖ ବୁଲି କାଠଯୋଡ଼ି କୂଳରେ ବୁଲୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଗହଳକୁ ଦେଖୁଥାଏ । କେତେ ଯୁବକ ତାର ଅଡ଼କୁ ଅନାଇଁ ରହୁଥାନ୍ତି । ଝୁନିର ସେଥିପ୍ରତି ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନାହିଁ; ବରଂ ତା'ମନରେ ଟିକିଏ ଗର୍ବ ଟିକିଏ ଆନନ୍ଦ ହେଉଥାଏ ।

ଇମିତି ବୁଲି ବୁଲି ଝୁନି ଦେଖି ପକାଇଲା, ତାର ମାଷ୍ଟର ବାବୁ କାଠଯୋଡ଼ି ବନ୍ଧ ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇ ତାରି ଆଡ଼େ ଅନାଇଛନ୍ତି । ଝୁନି ଟିକିଏ ହସି ଦେଇଁ ଲୁଗା କାନି ଉଡ଼ାଇ ଦେଇ ଲୁଚିଗଲା । ବାପା ପାଖକୁ ଆସି ଚେୟାରଟା ଟାଣି ବସିପଡ଼ି କହିଲା—ବାପା, କଲେଜ ଖୋଲିବ ଆଉ କେତେ ଦିନେ ?

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କହିଲେ—ଆଜିର ପନ୍ଦର ଦିନ ଅଛି । ନଡା ସ୍କୁଲ କେବେ ଖୋଲିବ ? ଝୁନି କହିଲା ଆଜିର ବାଇଶି ଦିନ ଅଛି । ଝୁନି କଥା ପରେ ପରେ ସୁରବାଳା ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଁ କହିଲେ—ତମର ଛୁଟି ଅଛି, ଝୁନିର ଛୁଟି ଅଛି ଏକା ମୋର ଛୁଟି ନାହିଁ ।

ଝୁନି ଗେହ୍ଲେଇ ହୋଇ କହିଲା—ବାପା, ଆଜିର ଏତେ ଦିନ ଛୁଟି ଅଛି ? ଏଠି ଆଉ ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ, ଚାଲନ୍ତୁ କୁଆଡ଼େ ବୁଲି ଯିବା । ବୋଉର ବି ଛୁଟି ହୋଇଯିବ । ସୁରବାଳା ଝୁନି କଥାକୁ ଆଗ୍ରହରେ ଶୁଣି କହିଲେ—ଠିକ୍ କଥା ଝୁନି କହୁଛି, କୁଆଡ଼େ ଟିକଏ ବୁଲିଗଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସି ବ୍ୟଙ୍ଗ କରି କହିଲେ—ମା' ଝିଅଙ୍କର ଯେତେବେଳେ ଏକମତ ହୋଇଛି, ସେତେବେଳେ ବୁଲି ନ ଯିବାକୁ ଆଉ ଗତି କାହିଁ ? କୁଆଡ଼େ ଏବେ ଗସ୍ତ ହେବ ଠିକ୍ କର ।

ଝୁନି ଆନନ୍ଦରେ ସୁରବାଳା ମୁହଁକୁ ଅନାଇ କହିଲା—ବାପା ମୁଁ ଖଣ୍ଡଗିରି ଯମାରୁ ଦେଖି ନାହିଁ, ବୋଉ ବି ଦେଖି ନାହିଁ । ସେଠି ବୌଦ୍ଧ ଯୁଗରୁ ଯେଉଁ ସବୁ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଛି, ତାକୁ ଦେଖିବା । ଆମ ମାଷ୍ଟର ବାବୁଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଗଲେ ସେ କେତେ ହରିଣ ମିରିଗ ମାରିବେ, ସେଠି ବଣଭୋଜି କରି ଆଠ ଦଶ ଦିନ ରହି ଫେରି ଆସିବା । ସୁରବାଳା କହିଲେ—ବେଶ୍, କାଲି ସକାଳେ ସବୁ ଜିନିଷ ପତ୍ରର ସଜଡ଼ା ସଜାଡ଼ି କରି, ସକାଳେ ମଟରଟା ଭାଡ଼ା-ଯୋଗାଡ଼ ଠାବ କରି ଦେଲେ ଉପର ବେଳାକୁ ଚାଲି ଯିବା । ସୁରବାଳା ଆଉ ଝୁନି ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା ।

ତଳ ମହଲାରୁ କିଏ ଡାକିଲା—ଝୁନି ! ଝୁନି ! ଝୁନି କହିଲା—ବାପା, ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ତ ଆସିଲେଣି, ମୁଁ ଯାଉଛି । ମାଷ୍ଟର ବାବୁ କାଲି

ଆମ ସଙ୍ଗରେ ଯିବେ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ କହି ଦେବ । ଝୁନୁ ରଡି ମର୍ ମର୍ କରି ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲା ।

ଝୁନୁ ସତର ବରଷର ଯୁବତୀ ଝିଅ, ପୁଣି ଗାର୍ଲ ସ୍କୁଲରେ ପଢୁଛି; ଅଙ୍କ ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ସୁନ୍ଦର ଯୁବକ, ପୁଣି ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତ । ଏ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ଏକାଠି ବସା ଉଠା କରିବାରେ, ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ମନରେ କିଛିଏ ହେଲେ ସନ୍ଦେହ ନ ଥିଲା । ସେ ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କରିଥିଲେ ଝୁନୁ ପାଇଁ ମାଷ୍ଟର ବାବୁଟି ଉପଯୁକ୍ତ ପାତ୍ର । ଏଣୁ ଯଦି ତାଙ୍କର ମନ ଯେତେ ମିଳେ, ଝିଅ ଜୀବନ ସେତିକି ଭଲ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ନିଜ ଘରେ ମାଷ୍ଟର ବାବୁଙ୍କୁ ରଖି, ଖାଇବା ପିଇବା ଖର୍ଚ୍ଚ ଛଡ଼ା ପକେଟ ଖର୍ଚ୍ଚ ମାସିକ ତିରିଶ ଟଙ୍କା ଦେଉଛନ୍ତି ।

× × × ×

ରବିଆର ଦିନ ସୁରୁଟା ବେଳ । କାଠଯୋଡ଼ି ପାରହୋଇ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ, ସ୍ନେହବାଳା, ଝୁନୁ, ଉର୍ମିଳା, ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ପୁଷ୍ପାଶ୍ରୀ ସ୍କୁଟର ଇତ୍ୟାଦି ମଟରରେ ବସିଲେ । ମଟର ସାଇଁ ସାଇଁ ହୋଇ ଚାଲିଲା ଭୁବନେଶ୍ୱର । ସେଠାରେ ଦେଅଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରି କେଦାର-ଗୌରୀ ଆଡ଼େ କିଛିଏ ବୁଲା ବୁଲି କରି ପୁଣି ଚାଲିଲେ ଖଣ୍ଡଗିରି ।

ଖଣ୍ଡଗିରି ପାହାଡ଼ କରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଡାକବଙ୍ଗଳା । କେହି ସରକାରୀ ଅଫିସର କ୍ୟାମ୍ପ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଆସିଲେ ସେଇଠି ରହନ୍ତି । ମଟର ଅଟକି ଗଲା ଫାଟକ ପାଖରେ । ମଟର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ବେହେରା ଭିତରୁ ଆସି ଫାଟକ ଖୋଲି ଦେଲା । ମଟର ରହିଲା ହତା ଭିତରେ । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ, ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ସମସ୍ତେ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ । ପୁଷ୍ପାଶ୍ରୀ ସ୍କୁଟର ସେପଟେ ବସରେ ଲାଗିଗଲେ । ବେହେରା ଆସି ଚେୟାର ସବୁ ଗୁଡ଼ମାନେ ସଜାଇ ଦେଲା, ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଇତ୍ୟାଦି ଖୁବ୍ ଗପସପରେ ମାତିଗଲେ ।

ସତ ବାଜିଲା, ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଉଠି ନ ଥାନ୍ତି । ବଡ଼ ସକାଳୁ ସୁରବାଳା, ଝୁନି ଓ ମାଷ୍ଟର ବାବୁଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଖଣ୍ଡଗିରି ଗୁମ୍ଫା ଆଡ଼େ ବୁଲି ବାହାରି ଗଲେ । ଝୁନି ଉର୍ମିଳାକୁ ଡାକିଲା—ଅପା, ଆ ବୁଲିଯିବୁ ? ଉର୍ମିଳା ମୁହଁ ଶୁଖାଇ କହିଲା, ନା ତମେ ଯା, ବାପା ଉଠି ନାହାନ୍ତି, ଡାକେ ଖୋଜିବେ, ତମେ ଯା ।

ମାଷ୍ଟର ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ହସ ଖୁସିରେ ଗୁମ୍ଫାରେ ଥିବା ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖି ଦେଖି ଝୁନି ମୁରୁକି ହସି ମାଷ୍ଟର ବାବୁଙ୍କୁ ହଲାଇ ଦେଇ କହିଲା—ଏ ଦେଖା 'ତ ସରିଲା । ଆପଣ ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ହରିଣ ମାରି ଆଣିଲେ ଆଜି ବଣଭୋଜି ହେବ, ବୁଝିଲେ ? ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ଝୁନି ମୁହଁକୁ ବଡ଼ ଆଗ୍ରହ ନୟନରେ ଅନାଇଁ କହିଲେ—ହରିଣ କ'ଣ ଜଙ୍ଗଲରେ କେଉଁଠି ଗଛରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ ଗୁଳିମାରି ଆଣିବ ।

ଝୁନି ଅଳ୍ପା ଭଲ ପରି କହିଲା—ଇସ୍ ମୋତେ ଯଦି ବନ୍ଧୁକ ମାରି ଆସୁଥାନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ତ ଦିନରେ କେତେ ମାରି ଆଣନ୍ତି । ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ଟିକିଏ ହସ ହସି କହିଲେ—ଇସ୍, ସାରି ମଣିଷଟାଏ ହେଲଣି ଯେ, ବନ୍ଧୁକ ମାରି କୁଆଡ଼େ ହରିଣ ମାରିବ ! ମାରି ଶିଖୁନୁ ? ଝୁନି ମୁହଁ ବୁଲାଇ କହିଲା—ସେଇଥି ପାଇଁ ତ ! ମୁଁ ମାରି ଶିଖିଥିଲେ ଆପଣଙ୍କୁ କାହିଁକି ଖୁସାମଦ କରନ୍ତି କି ? ମୁଁ କ'ଣ କେବେ ମାରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ?

୯ଟା ବାଜୁ ହେଲା ବେଳକୁ ସମସ୍ତେ ବସାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ଗାଧୋଇ ପାଧୋଇ ଖାଇବା ବେଳକୁ ସାଢ଼େ ଦଶ । ଟିକିଏ ବିଶ୍ରାମ ନେଇ ସୁରବାଳା ଝୁନିକୁ ଡାକିଲେ, ଆଜି ଜାଡ଼ ମାଡ଼ୁ ନାହିଁ ଝୁନି, ବାରଣ୍ଡାରେ ବସିବା ଆ । ଝୁନି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଉଠିଗଲା । ଉର୍ମିଳା ବି ଉଠିଆସି ସେଇଠି ବସିଲା ।

ଆଗରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ପାହାଡ଼ । ତାରି ପାଖ ଦେଇ ବୁଢ଼-ବୁଦକିଆ ଝାଡ଼ ଭିତରେ ପାଦ ଚଲା ସରୁ ରାସ୍ତାଟିଏ କାହିଁ କେତେ ଦୂରକୁ ଲମ୍ବି ଯାଇଛି । ଦୂରରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଦଣ୍ଡା ଗାଁ । ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଅରମା ଭଇଁ ପୋଖରୀଟିଏ, ତା' ଉପରେ ବଗ ଗୋଲ ଉଡ଼ୁଛନ୍ତି । ମୁଣ୍ଡିଆ ଉପରୁ ଗାଈ-ବାଛୁରୀଗୁଡ଼ିକ ଏଠେ଼ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଦେଖା ଯାଉଥାନ୍ତି । ତା' ତଳେ କେଉଁ ଝଙ୍କାଳିଆ ଗଛ ମୂଳରୁ ଗାଈଆଳ ଟୋକାଙ୍କ ବଇଁଶୀ ସ୍ୱର, ଆଉ ଗାଈ ହୁରୁଡ଼ା ଭୁଡ଼ାଟ ଶୁଭୁଥାଏ ।

ତିନିଏ ପାହାଡ ଜଙ୍ଗଲ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଁ ଗପ କରୁ କରୁ ଫାଟକ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ କିଏ ମାଇପଟିଏ ଠିଆ ହୋଇ ଡାକିଲା- ମା, ମୁଁ ଦୁଃଖୀ ଲୋକ, ଫାଟକ ଫିଟାଇ ଭିତରକୁ ଯିବି ? ଝୁନି କହିଲା, ଫାଟକ ଆଉଜେଇ ଦେଇଛି । ମାଇପିଟି ଫାଟକ ଫିଟାଇ ଭିତରକୁ ଗଲା । ତଳପାହାଚ ଉପରେ ବସି କାଗଜ ପୁଡ଼ିଆଟିଏ ତଳେ ଥୋଇ ଛଳ ଛଳ ନୟନରେ ମୁଣ୍ଡ ଲଗାଇ ଦଣ୍ଡବତ କଲା । ଊର୍ମିଳା କହିଲା—ସେମିତି କହୁଁକି ହଉଛୁ ଲୋ, ଉଠି ବସ, କଣ କହୁଛୁ କହ ?

ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଉଠି ବସିଲା । ବୟସ ବାଇଶି ତେଇଶି ଭିତରେ । ରଙ୍ଗ ସାବନା, ଦେହରେ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡି ମଳିଚ ଛିଣ୍ଡା ଦେହରେ କେଉଁଠି କିଛି ନାହିଁ । ଯୌବନ ପୂରି ରହି ଦେହର୍ ଉଛୁଳି ଭାଙ୍ଗି ଦେଖା ଯାଉଛି ।

ଝୁନି ଆଗ କରି ପଚାରିଲା—ତୋ ଘର କେଉଁଠି ? କୁଆଡେ ଆଇଛୁ ।

ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ବଡ଼ କରୁଣ ଗଳାରେ ହାତ ଦେଖାଇ କହିଲା—ଏଇ ଯେଉଁ ଗାଁ ଦେଖା ଯାଉଛି, ସେଇଠି ମୋ ଶାଶୁଘର ମା । ନଅଁକିଆ ଭଗାଲକୁ ତିନିବରଷ ହଇଲାଣିରେ ଶାଶୁ ବୁଢ଼ୀ

ମଲା, ତା ଶୁଦ୍ଧି ନ ଯାଉଣୁ ଗେରସ୍ତ ଆଖି ବୁଜିଲା । ଏ ପୋଡ଼ା ଜୀବନଟା ପାଇଥିଲେ ଲୋକ ସରମ ଛାଡ଼ି ବାର ଦୁଆର ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ବାପ ଘରକୁ ଯାଆନ୍ତି, ସେଠି ତ ଭାଇ ଭାଉଜ । କଏ ତାହାଙ୍କୁ ଏ କାଳରେ ପୋଷୁଛି । ଦୁଃଖ କରି ଏତେ ଦିନ ଚଳି ଆସିଲି; ଏ କାଳ ମହରଗକୁ ଆଉ ଦୁଃଖ ଧନ୍ଦା ବି ମିଳୁ ନାହିଁ ।

ସୁରବାଳା ତାର ଏ ଦୁଃଖ କଥା ଗୁଡ଼ାକ ଶୁଣି ଶୁଣି ଗୋଟାଏ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ମାରି କହିଲେ—ହାଟୁଆ କୂଳରେ ତ ଭୁତିଆ ଅଛି, ତୁ ଭୁତିଆ ହେଲୁ ନାହିଁ କାହିଁକି ?

ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ମୁହଁ ତଳକୁ ପୋତି କହିଲା—ମା, ପୋଡ଼ାଗଲା ଭିଅଣରେ ଆଉ କି ସୁଆଦ ଥାଏ । ଜଣକର ହାତ ଧରି ଥିଲି ଯେ ଧରମ ତ ସଇଲା ନାହିଁ—ଆଉ ଗୋଟାକର ପୁଣି । ଆର ଗାଁ ଲୋକଅଠାରୁ ଶୁଣିଲି, ଆପଣ କୁଆଡ଼େ କଟକ ସହରରୁ ଆସିଅଛନ୍ତି ବଡ଼ ଲୋକ । ଧାମ ଦାମ କରିବା ପାଇଁ ଯଦି ମା’ ରଖନ୍ତି, ବେଢ଼େ ଉପକାର କରନ୍ତି । ଦେଖନ୍ତୁ ନାହିଁ ମା, ଜୀବ ଦଶା ଥିବା ଯାଏ, ଗୋଟାଏ ପେଟକୁ ଗଣ୍ଡେ କୁ ଘଣ୍ଡେ, ପିଣ୍ଡ ପଡ଼ି ରହନ୍ତା ।

ଝୁନି, ସୁରବାଳା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲା । ଉର୍ମିଳା କହିଲା, ବାପାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ହୁଅନ୍ତା । ଝୁନି କହିଲା—ଯାଅ, ବୋଉ-ବାପାଙ୍କୁ ପଚାରି ଆସିବୁ । ସୁରବାଳା ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ କହିଲେ-ତୁ ଆମ ସଙ୍ଗରେ କଟକ ଯିବୁ ତ ? ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ବଡ଼ ଆଗ୍ରହରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା—ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଯିବି ନାହିଁ ତ ଆଉ କାହା ସାଙ୍ଗରେ ଯିବି ? ସୁରବାଳା କହିଲେ—ହଉ ତୁ ବସ ମୁଁ ଭିତରୁ ଆସେ ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇ ଖଣ୍ଡେ ଖବର କାଗଜ ଓଲଟାଉ ଥାନ୍ତି । ସୁରବାଳା ଖଟ ଉପରେ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ଉପରକୁ ଆଉଜି ପଡ଼ି କହିଲେ—ଶୁଣୁଚ ? ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ

ଅନନ୍ଦରେ ଖବର କାଗଜଟା ତକିଆ ଉପରେ ରଖି ଦେଇ ରଙ୍ଗ ଅଧରରେ ପଚାରିଲେ, କ'ଣ କହୁଛ ?

ସୁରବାଳା ବଡ଼ ଗେହ୍ଲେଇ ହୋଇ କହିଲେ, ବସ୍ତିର ନଅଣି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଆସିଛି, ଡାଆଣି ମାଇପିଟା । କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ହାଣ୍ଡି ପଣ ଘରେ ପଶିବ । ଅମାବସ୍ୟା ଗୁରୁବାରୀ ବାହାର ଯାଉଛି, ମୋର ଇଚ୍ଛା ତାକୁ କଟକ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାଆନ୍ତେ ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଟିକିଏ କ'ଣ ଭାବି କହିଲେ, ନେବାକୁ କିଛି କଥା ନ ଥିଲା । ତେବେ ଡାଆଣୀ ମାଇପିଟାଏ, କେତେବେଳେ କେଉଁ କଥା ? ସୁରବାଳା ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସି ପାଟିରେ ଲୁଗା ଦେଇ କହିଲେ—ଇସ୍, ଏତେ ରସିକ କାଏ ହେଉଛ ମ ? ହବତ ଉପର ଅଡ଼ୁ କେତେବେଳେ କେଉଁ କଥା ଜାଣିବ । ଆଉ ତାହାର ସାହସ ଅଛି ? ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଏ କଥା ଶୁଣି ପାଞ୍ଚମିନଟ୍ କାଳ ଠୋ ଠୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲେ ।

ତା'ପରେ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କହିଲେ ହଁ, ଆଉ କଣ କହିବ ? ତମ ମନ ହେଉଛି ନେଇ ଚାଲ । ହାନି ଲାଭ ହେଲେ ତମେ ସମ୍ଭାଳିବ । ସୁରବାଳା ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ କୋଳେ ଢଳି ଗଲେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ହସି ହସି କହିଲେ—ଯାଜ୍ଞିକମାନଙ୍କ ଅଦ୍ଭୁତ ସବୁ ହାନି ଲାଭ ହୁଏ ?

ସୁରବାଳାଙ୍କୁ ଠେଲି ଦେଇ ପଚାରି କହିଲେ—କଣ କହିଲେ ? ବାପା !

ସୁରବାଳା କହିଲେ—ଆଉ କଣ କହିବି, କହିଦେଲି ବାବୁ !

× × ×

ଟେବୁଲ ଘଣ୍ଟାରେ ଟିକ୍ ଟିକ୍ ହୋଇ ଆଠଟା ବାଜିଲା । ଠେଲି ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ ହେଉଥାଏ, ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ଆଜି କେତେବେଳେ ଫେରିବେ । ପାଞ୍ଚଟା ବେଳୁ ମଫସଲରେ ଶିକାର କରିବାକୁ ଗଲେଣି

ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଣ କିଛି ପାଇ ନାହାନ୍ତି ! ଯଦି ନ ମିଳିଲା ତାହା-ହେଲେ ଫେରି ଆସୁ ନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ଝୁନାର ଆଜି କେଉଁଠି ଆଉ ମନ ନାହିଁ, ଦାଣ୍ଡ ବାରଣ୍ଡାରେ ଘଣ୍ଟେ ଅସ୍ମ ବେସ୍ୱାର ଘଡ଼ାଇ ବାଟକୁ ଅନାଇଁ ଥାଏ ।

ନଅଟା ବାଜିଲା । ଦୂରରୁ ଶୁଣା ଗଲା ମଟରର ହର୍ଣ୍ଣ । ଝୁନାର ମନ ଆନନ୍ଦରେ କୁରୁଳି ଉଠିଲା ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ଫେରି ଆସିଲେଣି ବୋଲି । ମଟର ଘର ଘର ହୋଇ ଫାଟକ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ଝୁନା ନିଜେ ଯାଇ ଫାଟକ ଖୋଲି ଦେଲା । ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ହସି ହସି କହିଲେ—ତୋ ମୁହଁ ଶୁଖି ଯାଇ ଥିଲା ଯେ, ଗୋଟାଏ କିଛି ବି ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ! ଝୁନା ହସି ହସି—ଇସ୍, ନିଜକୁତ ମାରି ଆସେ ନାହିଁ, ମୋ ମୁହଁ ଶୁଖି ଗଲେ ବୋଲି କୁଆଡ଼େ କିଛି ହେଲା ନାହିଁ । ଆଜି ତାହା ମୁହଁ ଶୁଖି ଗଲା ନାହିଁ ?

ମଟର ଭିତରକୁ ଆସିଲା । ଝୁନା ମଟର ପଛ ପଟକୁ ଅନାଇଁ ଦେଲା—ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ମିରିଗ ବନ୍ଧା ହୋଇଛି । କୁରୁଳି ହୋଇ ଘର ଭିତରକୁ ଦଉଡ଼ ଗଲା । ଆନନ୍ଦରେ ଯାଇଁ ଭଉଣୀର ଡାକ ପକାଇଲା—ଦେଖିବୁ ଆ ଜମିଲା ଅପା, ଆ ବୋଉ, ମାଷ୍ଟର ବାବୁ କେଡ଼େ ହରିଣଟାଏ ମାରି ଆଣିଛନ୍ତି । ଘର ଭିତରୁ ଦାଣ୍ଡ ବାରଣ୍ଡାକୁ ସମସ୍ତେ ଦଉଡ଼ ଆସିଲେ, ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ବି ।

ସେଦିନ ନେସ୍ତପାଇବାସ ଭଷ୍ଟ ଖାଉଁ ଖାଉଁ ସ୍ୱତ ରାତଟା । ନୂଆ ଗୃହସ୍ୱଣୀଙ୍କି ନେଣ୍ଟଣିପାସ୍ୱ ଘଷ କାମରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଅଠଦିନ ଝଟ କଲା । କେତେ ବର୍ଷଭୋଜି ହୋଇ ଗଲାଣି । କାଲି ସକାଳେ କଟକ ଫେରି ଆସିବାର କଥା । ରାତିରେ ବେଶପେଇ ଭାସ ସାରି ଖିଆ ପିଆ ସରିଲା । ସବୁ କାମ ସାଇଟି ସାରି ନୂଆ ଗୃହିଣୀ ମାଳତୀ କହିଲେ—ମା, କାଲି କଟକ ଯିବ

ଏ ଗାଁ ଭୂଇଁ କେବେ ଦେଖିବାକୁ ଯେ ଠାକୁର ବରାଦ କରିବେ, ତାର ଠିକଣା ନାହିଁ । ମୁଁ ଟିକିଏ ଯାଉଛି, ରାମା ସରବଙ୍କ ଠାରୁ କବାଏ ନେଇ ଧନ ଧ ଘଣ୍ଡ ସରିକ ଆସି ପହଞ୍ଚିବ । ବାବୁଙ୍କ ଠିକଣା ଟିକିଏ ହେଲେ ଟିପି ଦିଅନ୍ତୁ, ଭାଇ ଭାଉଜଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । କେବେ ହେଲେ ତାଙ୍କ ମନ ତରଳିଲେ ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ଦିଅନ୍ତେ । ଏତ ରକତ ମା, ତାଙ୍କ ମନ ସିନା ତରଳେ ନାହିଁ, ମୋ ମନ ଖମାଳି ହୁଏ ନା ।

ଚୂନି ବଡ଼ ବଡ଼ ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷରରେ ତାଙ୍କ ଠିକଣା ଟିପି ଦେଲା । ସେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ନେଇ ସେହି ଘୋର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ମାଇତ୍ତୀ ଉଭେଇ ଗଲା କୁଆଡ଼େ !

ତହିଁ ଆର ଦିନ ଗୁରୁଠା ବେଳକୁ ସମସ୍ତେ ମଟରରେ ବସିଲେ । କଟକରେ ପହଞ୍ଚୁ ପହଞ୍ଚୁ ରାତି ଆଠଟା । ନୂଆ ଗୃହସ୍ଥ-ଣୀଟି ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କର ଘରର ସାଜସଜ୍ଜା ଜିନିଷ ପତ୍ର, ଦେଖି ଅବାକାବା ହୋଇ ଯାଉଥାଏ ।

ଦିନ ପରେ ଦିନ ଗଡ଼ି ମାସଟି ହୋଇ ଗଲାଣି । ଏଇ ମାସଟି ଭିତରେ ମାଳତୀର କାମଦାମରେ ସମସ୍ତେ ଭାରି ଖୁସି । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ବି ବେଳେ ବେଳେ ସୁବାଳାଙ୍କୁ କହନ୍ତି, ଭଲ ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀଟିଏ ବାଛି ବାଛି ଆଣିଛ, ମୋ ଦେଖିବାରେ ଏଭଳି ଭଲ ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀଟିଏ କେବେ ଆମଘରେ ରହି ନ ଥିଲା । ସୁବାଳା ମୁରୁକି ହସା ମାରି କହନ୍ତି—ମାଇପିଙ୍କୁ ପିନା ମାଇପେ ଚିହ୍ନିବେ, ପୁରୁଷ କେଉଁଠୁ ଚିହ୍ନିବେ ? ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ବିଦ୍ରୂପ କରି କହନ୍ତି···ସତ କଥା !

ମାଳତୀର ସମସ୍ତଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବାବୁଙ୍କ ବିଧବା ଝିଅ ଊର୍ମିଳା ସାଙ୍ଗରେ ବେଶ୍ ପଟେ । ପଟିବାର ବି କଥା । ଦୁହିଁଙ୍କର ଏକା ଜନମ—ଏକା ବୟସ—ଏକମନ । ମାଳତୀ କାମ କରୁ କରୁ ଝିକେଟେବେଳେ ଟିକିଏ ସମୟ ପାଇଲେ ସେଇ ଊର୍ମିଳା ଦେଈ ପାଖରେ ବସି, ତା ଜୀବନର କେତେ କଥା ଫୁସୁର ଫୁସୁର ହୋଇ ଗପେ । ଊର୍ମିଳା ବି ମାଳତୀକୁ ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀ ପରି ନ ଭାବି କେତେ କଥା କହେ । ଏମିତି ଦିନ ପରେ ଦିନ ଗଡ଼ି ଚାଲେ ।

ଆଜି କାର୍ତ୍ତିକ ମାସ ସୋମବାର । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ହବିଷ କରୁଥିବାରୁ ଦିନ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଗୋପେଇବାସ ସରିଗଲା । ଘରସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକେ ବେଳାବେଳି ସବୁ କାମ ସାରି ଦେଇ, କିଏ ଠାକୁର ମନ୍ଦିରକୁ, କିଏ ବା ସାଙ୍ଗ ଶିଙ୍ଗା ପଡ଼ିଚ ପାଖକୁ ବାହାରି ଗଲେ ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କଚେରୀ ଘରେ ବସି କାଗଜପତ୍ର ଓଲଟାଇବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ପାଖରେ ଟେଣ୍ଟେ ଲମ୍ବା ବେଞ୍ଚ୍ ଉପରେ ଚାରି ପାଞ୍ଚ ଜଣ ମକ୍କେଲ ବସି ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼େ ଅନାଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଏ ପାଖରେ ମୋହରିର୍ ଦୁଇ ଜଣ କାଗଜ ପତ୍ର

ଲେଖିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କର ଯେତେବେଳେ ଭଣି ଘର ଅଡୁ ଦରକାର ହେବ ବୋଲି ସାନ ଝିଅର ମହଲଟି ଗାମୁଛା ଖଣ୍ଡିଏ ପେଣ୍ଢ ହୋଇ ତାନ୍ତୁ ଅଜଜ ବାବୁଙ୍କ ଅଡ଼େ ଚାହିଁ-ରହିଛି ।

ସୁରବାଳା ତାଙ୍କ ଶୋଇବାଘର ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇ ଗଳ୍ପ ବହି ପଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ସିନେମା ଦେଖି ଯାଇଛନ୍ତି, ଫେରିବେ ଦଶଟା ବେଳକୁ । ତୁନ ଉପରମହଲା ଶେଷ-ମୁଣ୍ଡ ଘର ଖଟ ଉପରେ ହାରମୋନିୟମ ଧରି ଖୋଲା ଝରକା ବାଟେ ଶିଶିର ଭିଜା ଅକାଶକୁ ଚାହିଁ ଦରଦ ସ୍ୱରରେ ଗାଇ ଚାଲିଛି—

"ସେ ଅଖିର ଦେଖା—ଦେଖିବି ବୋଲି, ମୁଁ

ସଞ୍ଜ ସକାଳରେ ଅନାଇଁ ଥାଏ"

ମାଳତୀ ବାସନ-କୁସନ ମାଜି ଘରେ ରଖି ଦେଲା । ମସଲାଦିଆ ପାନ ଖିଲେ ଖାଇ ଉପର ମହଲା ଉର୍ମିଳା ଶୋଇବା ଘରକୁ ଗଲା । ଦେଖିଲା ଉର୍ମିଳା ଝରକା ବାଡ଼କୁ ଧରି କାଠଯୋଡ଼ି ଅଡ଼େ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି । ମାଳତୀ ସବୁ କଥା ବୁଝି ପାରିଲା । ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ଯାଇ ଡାକିଲା—ଦେଈ ! ଉର୍ମିଳା ଗୋଟାଏ ବେଦନାଭରା ନିଶ୍ୱାସ ମାରି ଖଟ ଉପରେ ଆସି ବସିଲା । ତା ଆଖି କୋଣରେ ଲୁହ ଭରିଛି । ମାଳତୀ ତା ଗୋଡ଼ ତଳେ ବସି ପଡ଼ି କହିଲା—ଦେଈ, ମନ କଥା ବୁଝିଲି । ଆଜି ସେ କଥା ଭାବିଲେ କଣ ହେବ ? ଉମର ଜାତି ଭାରତ ଉମର ଉପାର, ଆଜି ଏ କଥା କହିବ କାହାକୁ ?

ଊର୍ମିଳା ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇପଡ଼ି ବେଦନା ଭରା ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—ହିଁ ଲୋ ହିଁ, କରମକୁ ନ କହି ଆଉ କାହାକୁ କହିବ ? ଆ, ଏ ଖଟ ଉପରେ ବସ । ମାଳତୀ ଖଟ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ପାଖରେ ଯାଇଁ ବସିଲେ ।

ତା’ ପରେ ମାଳତୀ ଗୋଡ଼ ମୋଡ଼ି ଦେଉଁ ଦେଉଁ ମନକୁ ମନ କହି ହେଲେ—ଆମ ଗାଁ ଦାମ ଘଡ଼େଇ କଥା ପରା ମୁଁ ବେଦର ଗାର ପରି ମଣେ । ସେଦିନ ପରା ଭାଗବତ ବୁଝାଉଥିଲେ—ଏ ମାୟା ସଂସାରରେ କେହି କାହାର ନୁହନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ପରା ଭାଗବତରେ ଲେଖି ଯାଇଛି—

“ସଂସାରରେ ଥିବ ଯେତେ ଧନ,
ଆନନ୍ଦ କରୁଥିବ ମନ ॥”

କେଉଁଥି ପାଇଁ ଏତେ ଉଦ୍ଦଲ ବଦଲ ହେଉଛ ? ଏ ଯୁଗରେ କେଉଁ ଧରମ ବଳୁଚି ଅଛି ଯେ ! ଏବେତ ଷୋଳ ବରଷର ଧଧଟା ବିଧବା ଝିଅ ଘରେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ପଚାଶ ବରଷର ବୁଢା ପୁଣି ଷୋଳ ବୟସୀର ହାତ ଧରୁଛି ! ଏ କଥା କଣ ମିଛ ହେଇ ?

ଊର୍ମିଳା ମନକୁ ଏ କଥା ବେଶ୍ ପାଇଲେ । ମାଳତୀ କଥା ପରେ ପରେ ଊର୍ମିଳା କହିଲେ—ମଲା, ତାଙ୍କ କି ମିଛ ହେବ ଲୋ ! ଇମିତି ଶହ ଶହ ହେଉଛି, ବିଧବା ଝିଅଙ୍କର ଏକା ରକ୍ତ ମାଂସରେ ଯେ ଦେହ ଗଢା, ସେ କଥା କିଏ ବୁଝୁଛି । ହେଲେ ପରା ଅଖ-ଅଗରେ···, କ’ଣ କହି ଆସୁଥିଲେ ଊର୍ମିଳାର ଜିଭ ଅଟକି ଗଲା । ମାଳତୀକୁ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କହିଲେ—ବାହାରେ ଅଜାଇଁ ଆଇଲେ । ମାଳତୀ ପାନ ଛେପ ପକାଇବା ନାଁରେ ବାହାରକୁ ଉଠି ଆସିଲା ।

ସେତେବେଳକୁ ରାତି ନ’ଟା ହେଲାଣି । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଇତେସି ଲୁଙ୍ଗି ଶୋଇବାକୁ ଯାଉଥାନ୍ତି । ଚୁନ ବ ସେଇକ୍ଷଣି ହାରମୋନିଅମ ବନ୍ଦ କରି ଡାକିଲେ—ମଦନା, ମଦନା ? ମଶାରିଟା ଝାଡ଼ି

ଦେଇ, ଯା ଭଲ ପାଣି ଗ୍ଲାସେ ଆଣିଥିବୁ । ମାଳତୀ ଖୁଣ୍ଟି ଉହାଡ଼ରେ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କବାଟ ଦେଲେ ! ଝିଅ କବାଟ ଆଉଜାଇଲା ବେଳକୁ ସହନାକୁ କହିଲା—ତୁ ଦାଣ୍ଡ ଘରେ ଶୋଇଥା, ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ଆସିଲେ ତାଙ୍କ ମଶାରି ଝାଡ଼ି ଦେବୁ, କହିବୁ ଝିଅ ଦେଇ କେତେବେଳେ ଯାଏ ଅନାଇଁ୨ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶୋଇଛନ୍ତି । ଗୃହକରଣି ହୁଁ ମାରି ତଳକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ।

ମାଳତୀ ଘର ଭିତରକୁ ଆସି କବାଟ ଦେଲା । ଖଟ ଉପରକୁ ଆସି ଗୋଡ଼ରେ ହାତ ପକାଇ କହିଲା—ନା' ଦେଇ, ସମସ୍ତେ ଶୋଇଲେଣି । ଉର୍ମିଳା କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ନୀରବ ରହି କହିଲା, ମଲା, ଆପଣ ଘର କଥା ଦେଖୁନୁ । ଯିଏ ଆମର 'ବୋଉ' ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି, ସେ ପରା ବୟସରେ ମୋଠୁଁ ପାଞ୍ଚ ବରଷ ସାନ । ବାପା ହେଉ ବା ଯିଏ ପାରୁ ସିଏ ହେଉ ଏ ବେଶ ବୟସରେ ତ ସମ୍ଭାଳି ହୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ମାଳତୀ ଆଉରି ପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଯାଇଁ ମୁହଁ କେଫଡ଼ି କହିଲା—ହେଲେ କ'ଣ ହେଲା ? ଧନ ପାଇଁ କିଏ ସିନା ଝୋକଝୋକି ବିବାହ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ କ'ଣ ଦେଖୁନାହିଁ, ବାବୁଙ୍କ ପ୍ରତି ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର କେଉଁ ସେନେହ ଶରଧା ଅଛି ତ ! ଖାଲି ସବୁ ଉପରେ ଉପରେ । ମନେ ମନେ ବିଲେଇ ଆଖି ବୁଜି ଦୁଧ ପିଉଛନ୍ତି । ସବୁବେଳେ ଖାଲି ମାଷ୍ଟର ବାବୁ, ଖାଇଲେ ପିଇଲେ ଠାରୁ ଯତ୍ନ କେଉଁଠି ହେଉଛି, ଆଗ ମାଷ୍ଟର ବାବୁଙ୍କୁ ଖୋଜା । ମଲାରେ ଭାଲ । ଯୁଆଙ୍କ କଥାଭଙ୍ଗୀ; ଝିଅ ଦେଇ ମାଷ୍ଟରଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଯାଆ ହେଉଛନ୍ତି ପୁଣି । ଇମିତି ମୁଁ କେଉଁଠି ଦେଖି ନାହିଁ । ବାପା ହେବେ ସିନା କେଉଁ ଦିନ, ସେଥିପାଇଁ ଆଗରୁ ଏତେ ମିଶାମିଶି କ'ଣ । ଲାଜ ସରମକୁ କଣ ଟିକିଏ ଭୟ ଅଛି । କିଏ କହିବ ଲୋ ମା, ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କୁ ଉତ୍ତର ନାହିଁ, ସରଗକୁ ନିଶୁଣି ନାହିଁ ।

ଊର୍ମିଳା ତା କଥାରେ ବାଧା ଦେଇ କହିଲା—ସେ ଲୋକଙ୍କ ଗୁଣ ମୋ ଆଗରେ କହନା । ତାଙ୍କ ଗୁଣ ଯେତେ ଏହି ଦେହରେ ଅଛି, କହିଲେ ରାତି ପାହିଯିବ । ମୁଁ ଯଦି ତାର ମା ହୋଇଥାନ୍ତି, ଦେଖନ୍ତୁ ତା ମାଷ୍ଟର ଆଜି ତାଙ୍କୁ ହାଣି କୁଟିକୁ କୁଟି କରି ଦିଅନ୍ତି ଧରି !

ଇମିତି ଗପସପ ହେଉ ହେଉ ୧୧ଟା ବାଜିଗଲା । ନଈ ଆରପାଖ ପଡ଼ାଗାଁରେ ଆଲୁଅ କେତେବେଳୁ ଲିଭି ଗଲାଣି । କାଠଯୋଡ଼ି କୂଳଟା ଏକାବେଳକେ ନିଶବ୍ଦ । ଏତେବେଳ ଯାଏ ବି ଊର୍ମିଳା ଆଖିକୁ ନିଦ ନାହିଁ । ତା ଦେହଟା ଗରମ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଯୌବନର ଶିକାର ମନରେ ଦେଇଁ ଉଠିଛି କେତେବେଳୁ । ଛାତିଟା ଭିତରେ କିଏ ଯେମିତି ମୁଗୁରରେ ପିଟୁଛି । ମନ ବିଜୁଳି ବେଗରେ ଧାଇଁଛି କାହା ମାଉଁସ ଧରି ଖେଳ ଖେଳିବାକୁ ।

ମାଳତୀ ଠିକ୍ ବେଳ ଦେଖି କହିଲା—ଦେଖ, ଯଦି ମୋ କଥା ମାନନ୍ତୁ ତାହାହେଲେ ଗୋଟାଏ କଥା କହନ୍ତି । ଦେଖନ୍ତୁ ନାହିଁ, କିମିତି ମଉଜରେ ଦିନ କଟନ୍ତା । ଏ କଥାଟା ଦ' କାନ ପୁଅ ଜାଣିଲେ ସର୍ବନାଶ ହେବ । ପେଟରେ ପୂରେଇ ଯଦି ରଖିବ, ତାହାହେଲେ କହିବ ।

ଊର୍ମିଳା ଉଠି ପଡ଼ି ମାଳତୀ ଉପରକୁ ଆଉଜି ପଡ଼ି କହିଲା—ଯାହା କହିବୁ, ତା କରିବି । ଏ ଜୀବନ ଗଲେବି କେଉଁଠି କାହାକୁ କହିବି ନାହିଁ ।

ମାଳତୀ ଝରକାଟା ବନ୍ଦ କରି ଦେଇ ଆସି ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କହିଲା—ତମେ କଟକର ରାମବାବୁଙ୍କ ଝିଅକୁ ଜାଣ ହେଇ ? ଊର୍ମିଳା କହିଲା—ତା ନାଁ ଉଷା ତ ?

ମାଳତୀ କହିଲା—ହଁ ।

ଊର୍ମିଳା କହିଲା—ସଖି, ଉଷାକୁ ମୁଁ ଜାଣି ନାହିଁ ? ସେ ସବୁ ମୋ ସଙ୍ଗରେ ପଢୁଥିଲା ମୋ ଆଗରୁ ସେ ବାହା ହୋଇଥିଲା ଯେ, ଦ ବର୍ଷ ନ ପୂରୁଣୁ ବିଧବା ହୋଇ ଆଜି ଘରେ ରହିଲା । କ'ଣ ହେଲା କେଜାଣି, ତାହା ପରେ ସେ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା, ତୁ ତା କଥା କେମିତି ଜାଣିଲୁ ?

ମାଳତୀ ଟିକିଏ ମୁରୁକି ହସା ମାରି କହିଲା—ଦେଈ, ଏତେ ଲୋକ ତାକୁ ଖୋଜିଲେ, ତାର କେହି ପତା ପାଇଲେ ? ଯଦି ଯାଅନ୍ତ ଦେଈ, ଦେଖନ୍ତ ଉଷା କେମିତି ମଉଜରେ ଅଛି । ମୁଁ ସବୁ ତାକୁ ନେଇ ଏମିତି ଜାଗାରେ ଲୁଚାଇ ଦେଇଛି ଯେ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଊର୍ମିଳା ବଡ଼ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ କହିଲା—ତୁ କ'ଣ ଆଗରୁ କେବେ କାହିଁ ଦେଖିଥିଲୁ ? ମାଳତୀ କହିଲା—ସଖି, ଭିତରର କେଉଁ ଗଳି ମୋତେ ଅମାଲୁମ ? ମୋତେ ଯେତେବେଳେ ସତର ବରଷ, ଯଉବନ ଫାଟି ପଡ଼ୁଥିଲା, ସେଇଦିନୁ ଏସବୁ ଭିତରେ ମୋର କାରବାର । ତମେ କ'ଣ ଦେଈ ଭାବିଲ ମୁଁ ପେଟକୁ ଖାଇବା ପାଇଁ ଏଠି ପଡ଼ି ରହିଛି । ଆମ ସ୍ୱାମୀ ବାବାଙ୍କର ଯାହା ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଛି, ତା ଦେଈ ଦେଖିଲେ ଆଖି ଝଲସିଯିବ । ତମକୁ ଯଦି ସେ ଧନ ଖଣ୍ଡଗିରି ଡାକବଙ୍ଗଳାରେ ନ ଦେଖି ଥାନ୍ତ ତାହାହେଲେ ମୁଁ ଏଠିକୁ ଆଣି ଥାନ୍ତି କାହିଁକି ? କେବଳ ତମରି ପାଇଁ ସବୁ ! ମାଳତୀ ଟିକିଏ ହସିଲା ।

ଊର୍ମିଳା ତା କାନରେ ହାତ ପକାଇ କହିଲା—କାହିଁକି ଲୋ ? ତୋ ଲାଗି କାହିଁକି ଆସିଲୁ ? ତୁ ସବୁ କୁଆଡ଼େ ବିଧବା ?

ମାଳତୀ ହସି ଦେଇ କହିଲା—ସଖି, ସେମିତି କହୁଥିଲି ନା ମୁଁ କାହିଁକି ବିଧବା ହେବି । ମୁଁ ତ ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟା ହୋଇଛି । ମୋର ପରି ତ କେତେ ଯୁବତୀ ସେଠି ଅଛନ୍ତି । ଯେଉଁ

ସ୍ତୁପମାନ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି, ଦେଖିଲେ ପେଟ ପୂରି ଯିବ । ଜଗା ସଗ୍ଗ ସେଇଠି ଅଛି । ସ୍ୱାମୀ ବାବାଙ୍କର ହୁକୁମ, ଜମତ୍ର ସର ବିଧବା ମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ହରଣ କରିବା । କ'ଣ କହୁଛ ଦେଇ ? ଯାଇ ଯାଆନ୍ତୁ, ଦେଖନ୍ତୁ ନାହିଁ ମୋ କଥା ସତ କି ମିଛ ? ମନ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ପାରୁ ତା' କରନ୍ତୁ; ଏଠି ଇମିତ ପିଣ୍ଡାରେ ପଡ଼ି ଅଛ କେତେ ଦିନ ଛଟପଟ ହେବ ?

ବିରହ ଜ୍ୱାଳାରେ ଊର୍ମିଳା ଏକାବେଳକେ ପାଗଳ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ମାଳତୀକୁ ଜୁଣ୍ଟାଇ ପକାଇ କହିଲା—ମାଳତୀ, ତୁ ସତରେ ମୋତେ ନେଇ ଯିବୁ ? ଯେତେବେଳେ କହିବୁ, ସେତେବେଳେ ଯିବି, ଯାହା କହିବୁ ତା' କରିବି ।

ମାଳତୀ ଊର୍ମିଳାର ଓଠ ଧରି ପକାଇ କହିଲା—ନିଶ୍ଚେ ନେଇ ଯିବି । ତେବେ ସେଠି ଯିଏ ଶିଷ୍ୟ ହୁଏ, ଘରର ସବୁ ମାୟା ମମତା ଛୁଟାଇ ଦିଏ । ତମେ ଦେଇ, କ'ଣ ତା' କରି ପାରିବ ନାହିଁ ?

ଊର୍ମିଳା କହିଲା—କାହିଁକି ମ ! ମୋର ଏଠି କେଉଁ ସୁଖ ଅଛି କି ? ମାୟା ମମତା ଛୁଟାଇ ପାରିବି ନାହିଁ ? ପୋଡ଼ାଙ୍କ ଉପରକୁ ତ ମୋ ହାଡ଼ କଡ଼ କଡ଼ ହେଉଛି ।

ମାଳତୀ ଊର୍ମିଳାକୁ ଜୁଣ୍ଟାଇ ପକାଇ କହିଲା—ଦେଖ ଦେଇ ଏକଥା ଯେମିତ କେହୁ ଜାଣିବେ ନାହିଁ । ମୁଁ କାଲି ଯାଇ ଏଠି ଜଣକୁ ଖବର ଦେଇ ଆସିବି, ଦି' ଦିନ ଭିତରେ ଲୋକ ଆସିଲେ ନେଇଯିବେ; ତେବେ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଯାହା କହିବି, ତମେ ନ ଡରି ସବୁ କରି ଯିବ । ଯାହା ସାଙ୍ଗରେ କହିବି, ତାର ସଙ୍ଗରେ ଚାଲିଯିବ ।

ଊର୍ମିଳା କହିଲା—ତୁ ଯାହା କହିବୁ ମୁଁ କରିବି ସିନା, ଯିବା-ବେଳେ ଯଦି କେହି ଦେଖେ; ତାହାହେଲେ ତ ମୁଁ ଆଉ ଘରେ କାହାରେ ମୁହଁ ଦେଖାଇ ପାରିବି ନାହିଁ ?

ମାଳତୀ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇ କହିଲା—ତମେତ ଯିବ, କଏ କାହାଁକି ଦେଖିବ, ସେ କଥା ମୋତେ କଣ ଜଣା ନାହିଁ ହେ। ତମେ ଆଉରି କହୁଛ କେଇ ?

ଊର୍ମିଳା କହିଲା—ଗଲାବେଳେ ଯିନା କେହି ଦେଖିବେ ନାହିଁ, ତା' ପରେ ଯଦି କେହି କେବେ ଦେଖେ !

ମାଳତୀ କହିଲା—ଥରେ ପଛ କହିଲି ଦେଇ, ସେ ସବୁ କଥା କିଛି ଭାବିବ ନାହିଁ। ସେ ଦିନ ଖଣ୍ଡଗିରି ଡାକବଙ୍ଗଳା ଆଗରେ ଯେଉଁ ଜଙ୍ଗଲ ଦେଖାଯାଉଥିଲା, ସେହି ଜଙ୍ଗଲେ ଜଙ୍ଗଲେ ତିନି କୋଶ ଗଲେ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଯଉଁ ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କ ମଠ, ବୁଝିଲ ? ଦିନରେ ବି ସେଠିକି ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ଯାଏ ନାହିଁ। ତମେ ଦେଖିନ ନାହିଁକି, ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କର ଲୋକ ଛଡ଼ା ବାହାର ଲୋକଙ୍କର ପାଦ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଠି ପଡ଼ି ନାହିଁ, କେବେ ବାହାର ବି ପଡ଼ିବ ନାହିଁ। ତମେ ସେ ସବୁ କଥା କାହିଁକି ଭାବୁଛ ? ରାତି ବେଶି ହେଲାଣି, ଶୋଇ ପଡ଼। ମୋତେ ତ ଭାରି ନିଦ ମାଡ଼ିଲାଣି। ମାଳତୀ ଯାଇଁ ତଳେ ବିଛଣାରେ ଶୋଇଲା।

ସେହି ଦିନଠୁଁ ଖାଇଦାଇ ସାରି ଶୋଇ ବେଳେ ମାଳତୀ କୁଆଡ଼କୁ ଯାଏ, ପୁଣି ଅଧ ଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ଫେରି ଆସେ। ଊର୍ମିଳା ପଚାରିଲେ କହେ—ସବୁ ଠିକ୍ କରି ଦେଇଛୁ, ଆଉ ବେଶି ହେଲେ ଦିନେ ଦୁଇଏ ଡେରି ହେବ।

* * * *

ଦୁଇଦିନ ପରେ। ସକାଳୁ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ବାରଣ୍ଡାର ଚେୟାର ଉପରେ ବସି ହୁକା ପିଉଛନ୍ତି, ପାଖରେ ଚାକର ଟିକିଆ ଲଗାଇ ତମାଖୁ ସଜାଉଛି। ସଡ଼କ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ି ଅଟକି ଗଲା। ଗାଡ଼ି ଭିତରୁ ଜଣେ ଲୋକ ଫାଟକ ଖୋଲି ବାରଣ୍ଡା ଉପରକୁ ଉଠି ପଚାରିଲେ—ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଉକିଲଙ୍କ

ଘର ଏଇଟା ? ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଚା କପ୍‌ଟା ଚାକର ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇଁ ଦେଇଁ ଭଦ୍ରତା ଖାତିରରେ କହିଲେ, ହଁ ଏଇ ଘର । ଆପଣମାନେ କେଉଁଠୁଁ ଆସିଛନ୍ତି ବାବୁ ?

ଆସିଥିବା ଲୋକଟି କହିଲେ—ଆମ ଘର ଅଞ୍ଚଳ ଅନୁଗୁଳ; ସର୍ବରାକାର ବାବୁ ଆସିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର କିଛି ଟଙ୍କା ଦାଖଲ ହେବ, ତା' ଛଡ଼ା ହାଇକୋର୍ଟରେ ଜମିବାଡ଼ି ବିଷୟ ନେଇ ଗୋଟିଏ ଅପିଲ୍ ବି ଦାଏର ହେବ; ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରଶଂସା ଅନୁକୂଳରେ ଶୁଣି । ସେଥିପାଇଁ ସର୍ବରାକାର ବାବୁ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଆନନ୍ଦରେ କହିଲେ—ବାବୁଙ୍କୁ ଗାଡ଼ିରୁ ଡାକନ୍ତୁ, ଏଠି ରହିବାର ଖୁବ୍ ସୁବିଧା ଅଛି । ହୋଟେଲ ଇତ୍ୟାଦିରେ ରହିବାଟା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବଡ଼ ଅସୁବିଧା ହେବ । ଲୋକଟି ଗାଡ଼ିକୁ ଡାକିବାକୁ ଆସିଲେ । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଚାକରକୁ ଡାକ ପକାଇଲେ, ଅଣ୍ଟରେ ଚାରି ପାଞ୍ଚଟା ଚେୟାର୍, ତା' ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ବି କହିଲେ, ଦୀନା, ଯିବୁଟି ସେ ଲୋକଟା ପାଖକୁ । ସାଇନବୋର୍ଡଟା ଲେଖିବାକୁ ପନ୍ଦରଦିନ ହେବ ନେଲାଣି ଯେ, ଆଜିଯାଏ ଦେବାକୁ ନାହିଁ, ମକ୍କେଲମାନେ ଘର ଖୋଜି ନ ପାରି ବଡ଼ ହଇରାଣ ହେଉଛନ୍ତି ।

ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଚାରିଜଣ ଲୋକ ଆସିଲେ । ତା ଭିତରୁ ସର୍ବରାକାର ବାବୁ ବାରି ହୋଇ ଯାଉଥାନ୍ତି । ଦେଖିବାକୁ ବେଶ୍ ସବଳକାୟ, ବୟସ ଚାଳିଶ, ଚଉରାଳିଶ ହେବ । ବର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ୟାମଳ । ଲମ୍ବା ପଞ୍ଜାବି ଉପରେ କୁଞ୍ଚକର ଶାନ୍ତିପୁରୀ ଚାଦର । ସର୍ବରାକାର ବାବୁ ଚଟି ମଚ୍ ମଚ୍ କରି ବାରଣ୍ଡା ଉପରକୁ ଉଠିଲେ । ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଚାରିଜଣ ଲୋକ କଏ ହାତ ବାକ୍ସ, କଏ କାଗଜ-ପତ୍ର ଧରି ବି ଉଠିଲେ । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଉଠି ଆଗଉ ସର୍ବରାକାର ବାବୁଙ୍କୁ ଚୌକି ଦେଖାଇ ଦେଲେ । ସର୍ବରାକାର ହାତ ଯୋଡ଼ି

ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଦଣ୍ଡବତ କରି କହିଲେ—ବହୁଁ ଭାଗ୍ୟରୁ ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଦେଖା ହେଲା । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ହସି ହସି ଉତ୍ତର ଦେଲେ—ଆପଣ ମୋ ନାମ ଶୁଣି ଥିବେ ଅଛନ୍ତି, ଏହା ମୋ ପକ୍ଷରେ ବଡ଼ ସୌଭାଗ୍ୟର କଥା ।

କାଗଜପତ୍ର କଥା ଭିତରେ ସମସ୍ତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା ପରେ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କହିଲେ—ଆପଣମାନେ ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ କରନ୍ତୁ, ଆଜି ହାଇକୋର୍ଟରେ ଗୋଟାଏ ଅପିଲ୍ ଦାଏର କରିବାର ଅଛି । ମୁଁ ଟିକିଏ କାଗଜ ପତ୍ର ଦେଖେଁ । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ସେମାନଙ୍କର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଇ ଦେଇ ଭିତରକୁ ଗଲେ । ଚାକର ଘର ଦେଖାଇ ଦେଲା । ସର୍ବସ୍ୱକାର ବାବୁ ପଞ୍ଜାବ ମେଲ୍ ର ଗଦି ଉପରେ ବସିଲେ । ଅନ୍ୟମାନେ କାଗଜପତ୍ର ସଜଡ଼ା ସଜଡ଼ି କରି ରଖୁଥାନ୍ତି । ଘଡ଼ିର ମିନାଟ୍ ବଢ଼ିଲେ । ମାଳତୀ ଗୋଟିଏ ଶିଶିର ବାସନା ତେଲ ଧରି ସେଇ ଘରକୁ ଆସିଲା । ମାଳତୀକୁ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ମୁରୁକି ହସା ମାରିଲେ । ମାଳତୀ ଆନନ୍ଦରେ ଗୁଣ୍ଡଅଡ଼କୁ ଅନାଇଁ ଗଦି ଉପରେ ବସିଥିବା ସର୍ବସ୍ୱକାର ବାବୁଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବତ କଲା । ସର୍ବସ୍ୱକାର ବାବୁ ଆନନ୍ଦରେ ତା ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲାଇ କହିଲେ, ବେଶ୍ । ତା' ପରେ ସର୍ବସ୍ୱକାର ବାବୁ ଗୁଣ୍ଡଅଡ଼କୁ ଅନାଇଁ ଘରର ଗୋଟାଏ କଣକୁ ଡାକି ନେଲେ, ମାଳତୀ କାନ କାନ ହୋଇ ଗଲା । ସର୍ବସ୍ୱକାର ବାବୁ ତା' କାନ ପାଖରେ କ'ଣ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କହିଲେ । ମାଳତୀ ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାଇଲା । ମାଳତୀ ବି ତାଙ୍କ କାନ ପାଖରେ କଣ ଟୁପୁ ଟୁପୁ କରି କହି ଖରବେଗରେ ସେ ଘରୁ ବାହାରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ।

ନ'ଟା ବାଜିଲା । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ସର୍ବସ୍ୱକାର ବାବୁଙ୍କୁ ଡାକିଲେ, ସ୍ପେସେଲ-ବାସ ସରିଲାଣି, ଆପଣ ଖାଇବେ ଆସନ୍ତୁ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପୂଜାରୀ ସେଇଠି ଦେଇ ଆସିବ । ସର୍ବସ୍ୱକାର ବାବୁ

ଉଠିଗଲେ । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ଶୋଇବା ଘରେ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କର ବଢ଼ା ବଢ଼ି ହୋଇଥିଲା । ଦୁହେଁ ହାତ ଧୋଇ ଖାଇ ବସିଲେ ।

ଖିଆ ପିଆ ସରିଲା । ବାବୁ ଆରାମ ଚେୟାର ଉପରେ ବସି ବିଶ୍ରାମ ନେଉଥାନ୍ତି । ସର୍ବରାକାର ବାବୁ ପାଖରେ ବସି ପାନ ଖଣ୍ଡେ ଚୋବାଇ ଚୋବାଇ ଜଣେ ଚାକରକୁ କହିଲେ—ଦାଣ୍ଡଘରୁ ମୋ ହାତ ବାକ୍‌ସଟା ସେମାନଙ୍କୁ କହି ନେଇ ଆସ । ଚାକରଟି ଚଳ ଚଳ ହୋଇ ଚାଲିଗଲା । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ବାକ୍‌ସଟି ଆଣି ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଥୋଇଲା । ସର୍ବରାକାର ବାବୁ ଅଣ୍ଟାରୁ ଚାବି ବାହାର କରି ବାକ୍‌ସ ଫିଟାଇଲେ । ଶହେ ଟଙ୍କିଆ ପଚାଶ ଖଣ୍ଡ ନୋଟ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ବଢ଼ାଇ କହିଲେ, ଏ ଅଢ଼େଇ ହଜାର ଟଙ୍କା ଆପଣ ନିକଟେ ଜମା କରି ରଖିଥାନ୍ତୁ । ଟଙ୍କା ଦାଖଲହେବାକୁ କାଗଜ ପତ୍ରରେ ଟିକିଏ ଗୋଲମାଳ ଅଛି । ପୁଣି ଅପିଲ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଯାହା ଖର୍ଚ୍ଚହେବ ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଧାନା ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଁ କହିଲେ—ମା'ଙ୍କ ପାଖରୁ ଚାବି ଆଣିଲୁ । ଧାନା ଚାବି ମାଗିଆଣି ଦେଲା । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ଟଙ୍କାରଖା ଲୁହା ସିନ୍ଦୁକରେ ସୁନା ଗହଣା ଆଦି ତହବିଲ ରହେ, ସେହି ସିନ୍ଦୁକ ଫିଟାଇ ଅଢ଼ାଇ ହଜାର ଟଙ୍କା ରଖି ଦେଲେ । ମୋଟ ଉପରେ ସେ ସିନ୍ଦୁକରେ ଯେତେ ସୁନା ଗହଣା ଆଉ ଟଙ୍କା ଥିଲା, ତାହା ହାରାହାରି ଦଶ ହଜାରରୁ କମ୍ ହେବନାହିଁ ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି କଚେରୀକୁ ବାହାରିଲେ । ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ସର୍ବରାକାର ବାବୁଙ୍କର ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ନକଲ ଇତ୍ୟାଦି ଆଣିବା ପାଇଁ କଚେରୀକୁ ମଧ୍ୟ ବାହାରିଲେ ।

ସେହିଦିନ ଘୃତ ଦଶଟା । ଆଉ ଦ ତିନି ଜଣ ମହକିଲ ଜରୁରୀ କାମରେ ଆସିଥିବାରୁ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କର କଚେରୀ ଏ

ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ଭାଙ୍ଗି ନାହିଁ । ବାବୁ ଔକାନ୍ତ ବନ୍ଧୁପନ ଖେଳାଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ସେତେବେଳକୁ ଠିକ୍ ଖାଇ ସାରିଲେଣି । ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ବି ତାଙ୍କ ଶୋଇବା ଘରେ ନିଧଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇଲେଣି । ସୁରବାଳା କେବଳ ବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ ଖଟ ଉପରେ ତୋଳେଇ ତୋଳେଇ ଘଣ୍ଟେ ବନ୍ଧୁ ଅଡ଼େ ଅଖି ଫଟାଉଥାନ୍ତି । ବାକି ପୁଷ୍ଠାସି ଗୁଳଗୁଡ଼ା କାନ-ପାରି କିଏ କେଉଁଠି ଅଣ୍ଟାମାରି ଶୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସବ୍ଗ୍ରକାଳ, ତାଙ୍କ ଲୋକମାନେ କେତେବେଳୁ ଦାଣ୍ଡ ଘରକୁ ଗଲେଣି ।

ମାଳତୀ, ଊର୍ମିଳା ସଙ୍ଗରେ କଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇ ସୁରବାଳା ଯେଉଁ ଘରେ ଶୋଇଥିଲେ ସେହି ଘରକୁ ଆସିଲା, ଖଟ ଉପରକୁ ଉଠି ସୁରବାଳାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ମୋଡ଼ି ବସିଲା ।

ସୁରବାଳା ପଚାରିଲେ, ଊର୍ମିଳା ଦେଇ ଶୋଇଲେଣି ? ମାଳତୀ କହିଲା—କେତେବେଳୁ ଶୋଇଲେଣି । ସୁରବାଳା କହିଲେ ତୁ ଘସି ଦେଉଁ ଦେଉଁ ଯଦି ମୋତେ ନିଦ ଆସିଯାଏ, ତାହାହେଲେ ବାବୁ ଆସିଲେ ମୋତେ ଉଠାଇ ଦେବୁ ।

ମାଳତୀ କହିଲା—ଟିକଏ ଶୁଅନ୍ତୁ, ବାବୁ ଆସିଲେ ମୁଁ ଉଠାଇ ଦେବି ଯେ ।

ସୁରବାଳା ବନ୍ଧୁଘଣ୍ଟିକି ତକିଆ ଉପରେ ରଖି କଡ଼େଇ ହୋଇ ଶୋଇଲେ । ମାଳତୀ ଗୋଡ଼ ଠାରୁ ଅଣ୍ଟା ଯାଏ ଭଲ କରି ମୋଡ଼ି ଦେଉଥାଏ । ଘସାର ଆରାମରେ ସୁରବାଳା କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ମାଳତୀ ଦୁଇ ତିନିଥର ଡାକିଲା । ସୁରବାଳା ଜବାବ୍ ବି ଦେଲେ ନାହିଁ । ମାଳତୀ ଉନ ଉନ ହୋଇ ଏପାଖ ସେ ପାଖକୁ ଅନାଇଁ ପିଠି ପାଖକୁ ଆସିଲା । ଗୋଟାଏ ହାତରେ ଦେହ ପାଖ ଛପି ଦେଉଁ ଦେଉଁ ଅନ୍ୟ ହାତରେ ଆସ୍ତେ ତକିଆ ତଳୁ ଗୁବଟି ଆଣି ଅଣ୍ଟାରେ ଖୋସିଲା । ପୁଣି କିଛି ସମୟ

ଚପି ଦେଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗୋଡ଼ ଚିପି ଚିପି ସେ ଘରୁ ବାହାରକୁ ଆସିଲା ।

ଏଗାରଟା ବାଜିବାକୁ ଆଉ ପାଞ୍ଚ ମିନଟ୍ ବାକି । ପ୍ରାଣଧନବାବୁ ବହି ଘାଣ୍ଟିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ମାଲତୀ ଏ ପାଖ ସେପାଖ ଅନାଇଁ ଅନାଇଁ ଭାଣ୍ଡାରଘରକୁ ଗଲା । ସେତେବେଳକୁ କାହାର ନିଦ ନାହିଁ । ସର୍ବେଶ୍ୱର ବାବୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ଏପାଖ ସେପାଖ ହେଉଛନ୍ତି । ମାଲତୀ ଗୋଡ଼ ଚିପି ଚିପି ଖଟ ପାଖକୁ ଗଲା । ଅନ୍ଧାରରେ ହଲାଇ ଦେଇ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି ଡାକିଲା—ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ! ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ !

ସର୍ବେଶ୍ୱର ବାବୁ ଉଠି ପଡ଼ି ମାଲତୀ ମୁହଁ ପାଖରେ କାନ ଲଗାଇ ଦେଲେ । ମାଲତୀ ତାଙ୍କ ହାତରେ ପୁଡ଼ିଆଟି ଧରାଇ ଦେଇ କ'ଣ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କହିଲା । ସେହି ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ସର୍ବେଶ୍ୱର ବାବୁ ଖୁସିହୋଇ ମାଲତୀକୁ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଟାଣିନେଲେ । ମାଲତୀ ଆଉଜି ପଡ଼ିଲା । ସର୍ବେଶ୍ୱର ବାବୁ ତା'ର ଗାଲରେ ଗୋଟିଏ ଚୁମ୍ବନ ଦେଲେ । ମାଲତୀ ତାଙ୍କ ଆଲିଙ୍ଗନରେ କ୍ଷଣେ ମାତ୍ର ନୀରବ ରହି ଶୀଘ୍ରବେଗରେ ସେ ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଲା ପଦାକୁ ।

ମାଲତୀ ପୁଣି ସୁରବାଳାଙ୍କ ଘରକୁ ପଶିଯାଇଁ ଦେଖିଲା—ସେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ଶୋଇ ନେଇଥାଇ ନାହାନ୍ତି । ମାଲତୀ ଗୋଡ଼ ପାଖରେ ବସି ଘସି ବସିଲା । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଏଗାରଟା ବାଜିଲାଣି ବୋଲି ଧୀନାକୁ ବଇଠକଘର ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ଡାକି ଭିତରକୁ ଆସିଲେ । ମାଲତୀ ସୁରବାଳାଙ୍କୁ ହଲାଇ ଦେଇ ଡାକିଲା—ମା', ବାବୁ ଆଇଲେଣି, ଉଠ ! ସୁରବାଳା ନିଦ ଗର ଗର ହୋଇ ଉଠି ବସିଲେ । ମାଲତୀକୁ କହିଲେ—ପୁଷ୍ପାଙ୍କୁ ଡାକେ, ଖାଇବା ଜିନିଷ ଆଣୁ । ଧନୀକୁ କହ, ଏଇଠି ଯାଗା କରି ଦେଇ ଯାଉ ।

ମାଳତୀ ସେ ଘରୁ ବାହାରକୁ ଆସିଲା । ଊର୍ମିଳା ଦେଈଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲା—ଊର୍ମିଳା ଗୋଟାଏ ସୁନ୍ଦର ବେଶରେ ତର ସଧବା ବେଳର ସୁନା ଗହଣା, କେତେକ ଦରକାରି ଜିନିସ ସବୁ ପୁରାଉଛନ୍ତି । ମାଳତୀ ତା କାନରେ କ'ଣ ଟିକିଏ ବଡ଼ ପାଟିରେ କହିଲା—ତୁମେ ଶୋଇଥାଅ, ମୁଁ ଟିକିଏ ଡେରିରେ ଆସିବି ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଖାଇସାରି ଖଟ ଉପରକୁ ଗଲେ । ମାଳତୀ ଗୋଡ଼ ଅଉଁସି ବସିଲା । ସୁ... ବାବୁ କହିଲେ ତୁ ଅଉଁସି ସାରି କବାଟ ଆଉଜେଇ ନେଇ ଯିବୁ । ମୁଁ ପରିସ୍ରା କରି ଗଲାବେଳେ କବାଟ ଦେବି ।

କାନ୍ଥ ଘଣ୍ଟାରେ ଟେନ୍ ଟେନ୍ ହୋଇ ବାରଟା ବାଜିଲା । ମାଳତୀ କାନ୍ଥ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ, କାନପାରି ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲା । ବୁଢ଼ୀ ଯାଇ ନାକ ଡାକି ଶୋଇଛନ୍ତି । ମାଳତୀ ଆସ୍ତେ ଖଟ ଉପରୁ ଓହ୍ଲାଇ ତଳକୁ ଆସିଲା । ଡିବିରି ଆଲୁଅଟି ଲିଭାଇ ଧୀରେ କବାଟ ଆଉଜାଇ ଆସିଲା ଅଗଣାକୁ ।

ଘୁଟ୍ ଅନ୍ଧାର ନିଶୂନ— ନୀରବ ! ଜଳକଣା ଟିକିଏ ପଡ଼ୁଛି । ପୂଜାରୀ ଗୁରୁ ଜଣେ [illegible] ଦଳ ଗଭୀର ନିଦରେ ଶୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ମାଳତୀ ଗୋଡ଼ ଚିପି ଚିପି ବାରକବାଟ ପାଖକୁ ଗଲା । ଖିଲଣୀକୁ ଆସ୍ତେ କାଢ଼ି, ବାହାରୁ କବାଟ ଆଉଜେଇ ନେଲା । ତା'ପରେ ଗୋଡ଼ିଏ ଗୋଡ଼ିଏ ଗଲା ଦାଣ୍ଡପଟକୁ ।

ପାଟିଦ ବାରଟା—ଘୁଟ ଅନ୍ଧାର । ଦାଣ୍ଡ ଘରର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଲଣ୍ଠନ ମଳିନ ଗୋଟିଏ ଧକ୍ ଧକ୍ ହୋଇ ଜଳୁଛି । ବନ୍ଧିମାନ ଦରବାରର ବାବୁ ଆଉ ଦରବାରର ନୂଆ ମିସ୍ତ୍ରୀ—ସେମାନଙ୍କ ସର୍ଦ୍ଦାର 'ଭାଗ ସିଂ' । ମାଳତୀକୁ ଦେଖି ଭାଗ ସିଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ରେ ଉଠିବା ପାଇଁ ଇସାରା ଦେଲା । ଗୁରୁଜଣ ଉଠି

ବସିଲେ । ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗି କହିଲା—ଦିଅ ମୋ ହାତକୁ ମୋ ଛୁରି; ତା' ଭିତରୁ ଜଣେ ଗୋଟାଏ ହାତମୁଠାରୁ ପାଞ୍ଚଟା କାଳିଆ କାଳିଆ ମୁଣ୍ଡା ବାହାର କଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ହାତକୁ ଗୋଟାଏ ଲେଖାଁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ନିଜେ ଗୋଟାଏ ପିନ୍ଧିଲା । ମୁଣ୍ଡିଟାକୁ ମୁହଁରେ ଗଳାଇ ସକାଇଲେ, କେବଳ ଆଖି ଦୁଇଟି ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଂଶ କିଛି ଦେଖାଯିବ ନାହିଁ । ତା ପରେ ସର୍ଦ୍ଦାରଙ୍କ ହାତକୁ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଛୁରି ଧରାଇ ଦେଲା । ମାଳତୀ କବାଟ ଫିଟାଇ ଚାଲିଲା ଆଗେ ଆଗେ । ତା ପଛେ ପଛେ ପାଞ୍ଚଜଣ ।

ଗୋଟାଏ ରାତି । ଘରେ ଗୋଟାଏ କଣ ଖଡ଼ ଖଡ଼ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଚମକି ଉଠିଲେ—କିଏ ?

ଫିଟାଇବା ଶବ୍ଦ ବନ୍ଦ ହେଲା ନାହିଁ । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ସୁର-ବାଳାଙ୍କୁ ହଲାଇ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ ବିଜୁଳିବତୀଟା ଜଳାଇ ଦେବାକୁ । ଖଟ ଉପରୁ ତଳେ ପାଦ ନ ଦେଉଣୁ, ବେକରେ ଗୋଟାଏ ଧକ୍କା ଜୋରରେ ବସିଲା । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ସୁରବାଳାଙ୍କ ଉପରେ ଢୁଲ୍‌କିନା ପଡ଼ିଗଲେ । ସୁରବାଳା ଭୟରେ ଜୋଟିଯାଇ ଥାନ୍ତି । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଉଠି ପାଟି କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ଗୋଟାଏ ଟର୍ଚ୍ଚର ଆଲୁଅ ପଡ଼ିଲା । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଓ ସୁରବାଳା ଭୟରେ ଆଖି ମିଞ୍ଜି ମିଞ୍ଜି କରି ଯାହା ଦେଖିଲେ, ସେଥିରେ ପିଣ୍ଡରୁ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ି ଯିବାର କଥା । ଯମଦୂତ ପରି ଭୀଷଣକାୟ ଛଅଜଣ ଲୋକ । ମୁହଁରେ କଳା କନାର ଢାଙ୍କୁଣୀ । ହାତରେ ରୂପାପରି ଚକ୍ ଚକ୍ ହାତେ ହାତେ ଲମ୍ବର ଛୁରି ତାଙ୍କ ମୁହଁ ପାଖରେ ଝଲ ଝଲ ହେଉଛି ! ସୁରବାଳା ଦେଖୁ ଦେଖୁ ତାଙ୍କର ଚେତା ବୁଡ଼ିଗଲା । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କର ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ପାଟି ଅଙ୍ଗୁ ଅଙ୍ଗୁ ହୋଇ ଆଖି ବୁଜି ହୋଇଗଲା ।

ତା ପରେ ତାଁ ଭିତରୁ ଦୁଇଜଣ ଟର୍ଚ୍ଚ ଲାଇଟ୍ ପକାଇ ଚନ ଗୁଣ୍ଠା ଲୁଗା ଆଣି ଲମ୍ବା ଖୁବରେ ଭରି ପକାଇଲେ । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ଗୋଡ଼ ହାତ, ପାଟି ଖୁବ୍ ଜୋର୍‌ରେ ବାନ୍ଧି ସୁରବାଳାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ହାତ ବାନ୍ଧିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଆଉ ଜଣେ ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଥିବା ସୁନା ଗହଣା କାଢୁଥାଏ ।

ପାଞ୍ଚ ମିନଟ୍ ଭିତରେ ସବୁ ଶେଷ । ସମସ୍ତେ ବାହାରି ସଡ଼କକୁ ଆସିଲେ, କେହି କୁଆଡ଼େ ନାହାନ୍ତି । ରାସ୍ତାର ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ବାବୁ ଦୁହେଁ ନେତ୍ରନ୍ ଥରେ ଦେଖିଲେ ଆଗରୁ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ମାଳତୀ ସେତେବେଳକୁ ଊର୍ମିଳାକୁ ନେଇ ଗାଡ଼ିରେ ବସାଇ ସାରିଲାଣି । କ୍ଷଣକ ଭିତରେ ସମସ୍ତେ ପୋଷାକ ବଦଳି ରାସ୍ତାକୁ ଆସିବାରୁ ମାଳତୀ ସର୍ଦ୍ଦାରଙ୍କ କାନ ପାଖରେ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କହିଲା—ମୁଁ ଊର୍ମିଳା ଦେବୀଙ୍କ ଘରେ ଶୁଏ । କାଲି ତାଙ୍କୁ ନ ପାଇ ବଡ଼ ଗୋଳମାଳ ହେବ । ମତେ କାଳେ କିଏ ସନ୍ଦେହ କରିବ, ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ କହୁଛି—ଶୋଇବା ଘରେ ମୋ ହାତ ଗୋଡ଼ ବାନ୍ଧି ମୋତେ ପକାଇ ଦେଇ ଆସ । ସର୍ଦ୍ଦାରଙ୍କ ମନକୁ କଥାଟା ଠିକ୍ ପାଇଲା । ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଲୋକକୁ ମାଳତୀ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପଠାଇଲେ ।

ଦୁଇ ମିନଟ୍ ଭିତରେ ସେ ଲୋକଟି ଫେରି ଆସିଲା । ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ କହିଲେ—ତମେ ଉପରେ ବସ । ଗାଡ଼ିରେ ଯାଗା ହେବ ନାହିଁ । ଲୋକଟି ଉପରେ ବସିଲା, ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ଡାକିଲେ, କଚ୍‌ୱାନ୍ ।

—ହଜୁର ?

ଗାଡ଼ି ଟାଇମ୍ ହୋ ଯାଏଗା, ଆଠଆନା ବକ୍‌ସିସ୍ ମିଲେଗା, ଜଲ୍‌ଦି ଚଲାଓ !

ହଜୁର୍, କହି ଚଢ଼ୁଆନ ଗାଡ଼ିକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଦଉଡ଼ାଇଲା । ପୁରୀଗାଡ଼ି ଛାଡ଼ିବାକୁ ଦଶ ମିନିଟ୍ ବାକି । ଗାଡ଼ିଅଟକି ଗଲା ଇଣ୍ଟରକ୍ଲାସ ଟିକଟ ରୁମ୍ ପାଖରେ । ବଗି ରହିବାରୁ ଦି ଜଣ କୁଲି ଧସପସ ହୋଇ ଜିନିସ ପତ୍ର ନେବାକୁ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲେ, ଗାଡ଼ି ଭିତରୁ ଜଣେ ଖଣ୍ଡଗିର ସେଢ଼ଙ୍କୁ ଟିକଟ କାଟିବାକୁ ତର ତର ହୋଇ ଦୌଡ଼ାଇ ଆସିଲା । ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ଗାଡ଼ିବାଲାଙ୍କୁ ବକ୍‌ସିସ୍ ସହିତ ଗାଡ଼ିଭଡ଼ା ଦେଇ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ । କୁଲି ନେଇ ଗୋଟାଏ ଇଣ୍ଟରକ୍ଲାସରେ ଉଠାଇ ଦେଲା । ସମସ୍ତେ ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲେ ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଗାଡ଼ି ଛାଡ଼ିବା ପାଇଁ ଷ୍ଟେସନରେ ତିନିଥର ଘଣ୍ଟା ବଜାଇ ଦିଆଗଲା । ଗାର୍ଡ୍ ସାହେବ ହୁଇସିଲ ମାରି, ନେଳି ଫ୍ଲାଗ ହଲାଇଲେ । ସିଟି ଦେଇ ଗାଡ଼ି ଛାଡ଼ିଲା—ଝୁସ୍ ଝୁସ୍ ।

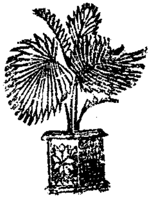

ଝୁନି ଷ୍ଟୋରରୁ ଦାନ୍ତ ଘଷିବା ପାଇଁ ଉପରୁ ଆଖି ମଳି ମଳି ଓହ୍ଲାଇ ଆସୁ ଆସୁ ଛାତ ପାହାଚ ପାଖରେ ଅନାଇଁ ଦେଲା, ବାପା ଶୋଇଥିବା ଘରଟା ମୁକୁଳା । ବାପା ଦାଣ୍ଡକୁ ଉଠି ଗଲେଣି ବୋଲି ସୁରବାଳାକୁ ଡାକିବା ପାଇଁ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଇ ଝୁନି ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା । ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ତାଙ୍କ ଶୋଇବା ଘରୁ କବାଟଟା ଫିଟାଇ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲେ । ପୁଷ୍ପା-ଶୁଭଙ୍କର ଯିଏ ଯେଉଁଠି ଶୋଇଥିଲେ ଧାଇଁ ଆସିଲେ । ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ଅବାକାବା ହୋଇ ଯାଇ ଆଗେ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଲୁଗାଟାକୁ ଫିଟାଇ ପକାଇଲେ । ଝୁନି ଝଟ ଆରପଟକୁ ବୁଲି ଯାଇ ସୁରବାଳାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଲୁଗା ଫିଟାଇ ପକାଇଲା । ମୀନା ଶୁଭଙ୍କର, ପୁଷ୍ପା, କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଗୋଡ଼ରୁ ଦଉଡ଼ି ଫିଟାଇଲେ ।

ଝୁନି ସୁରବାଳାକୁ ହଲାଇ ପକାଇ ଡାକିଲା, ବୋଉ ! ବୋଉ ! ସୁରବାଳା ଆଖି ଖୋଲିଲେ, କିନ୍ତୁ କଥା କହିବାକୁ ଶକ୍ତି ନ ଥିଲା । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଅନେକକ୍ଷଣ ପରେ ଥରଥର ଗଳାରେ କହିଲେ—ଟୋପା ପାଣି, ପାଣି ଟୋପା !

କ୍ଷଣକ ମଧ୍ୟରେ କଥା କ'ଣ କଥା କ'ଣ, ବୋଲି ଘରର ବାହାରେ ହୁରି ପଡ଼ିଗଲା । ପାଖ ଘରମାନଙ୍କରେ ଥିବା ଲୋକ-ମାନେ ପାଟି ଗୋଳ ଶୁଣି ଦଉଡ଼ି ଆସିଲେ । ଘରେ ଆଜ କେଉଁଠି କ'ଣ ହୋଇଛି ବୋଲି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ସିନ୍ଦୁକ ଫିଟି ସୁନା-ଗହଣା ଟଙ୍କା ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରାୟ ଦଶ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଚୋରି ଯାଇଛି । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ବୋଧ ଦେଇ କହିଲେ—ଆପଣ ଜୀବନରେ ଅନ୍ତତଃ ଏହି

ବଡ଼ କଥା, ଟଙ୍କା ପଇସା କଥା ପଛ । ଆପଣ ଆଗ ଥୟ ଧରନ୍ତୁ । ଟେଣ୍ଟକଟେଲେ ଗ୍ଲେଟ ଗୃହର ମଣ୍ଡଳୀ ଦଣ୍ଡ ଆଡ଼ୁ ଧଇଁସଇଁ ହୋଇ ଆସି କହିଲା—ବାବୁ, ହାଣ୍ଡି ଘଟର ଭାଲ୍ ଯେଉଁ ଲୋକ ସବୁ ଥିଲେ ସେମାନେ ପଳାଇ ଗଲେଣି । ସେହି ଘଣ୍ଟା ଏ ମୁଦଟା ପାଇଲି । ସମସ୍ତଙ୍କର ବୁଝିବାରେ ଆଉ କିଛି ବାକି ରହିଲା ନାହିଁ । ଭାଲ ଯେଉଁମାନେ ଥିଲେ, ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଏ ସବୁ ନେଇ ଚମ୍ପଟ କରିଛନ୍ତି ।

ଏହି ଗୋଲମାଲ ଭିତରେ କିଏ କହିଲା—ଏ, ମାଳତୀ କାହିଁ ? ଝୁନା ଭୁସ୍ ଭୁସ୍ ହୋଇ ଉପର ମହଲାକୁ ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ଉର୍ମିଳା ଅପା ଶୋଇ ଥିବା ଘର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଠିଆ ହୋଇ ଡାକ ପକାଇଲା, ପାନା ! ପାନା ! ମାଷ୍ଟର ବାବୁଙ୍କୁ ଡାକ । ମାଳତୀ ନାହିଁ, ବାହାରୁ କବାଟ ଦିଆ ହୋଇଛି । ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ଗୁର ପାଞ୍ଚଜଣ ଉପର ମହଲାକୁ ଚଢ଼ି ଗଲେ । ପାନା କବାଟ ଖୋଲି କହିଲା—ମାଳତୀ ଚମ୍ପଟ ଦେଇଛି ବାବୁ । ଉର୍ମିଳା ଦେଈ ଏଠି ବନ୍ଧାହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ରାଗି କହିଲେ— ଆରେ, ଆଗେ ଖୋଲ !

ପାନା ମୁହଁ, ହାତ, ଗୋଡ଼ ଖୋଲି ପକାଇଲା ବେଳକୁ ଉର୍ମିଳା ଦେଈ ନୁହନ୍ତି—ମାଳତୀ । ମାଳତୀ ଏମିତି ଛଳନା କରି ପଡ଼ିଥିଲା ଯେ, ତାକୁ ଯିଏ ଯେତେ ହଲାଇଲେ କିଛି ହେଲା ନାହିଁ, କ କଥା କହିଲା ନାହିଁ, ଖାଲି ଜୁଳୁ ଜୁଳୁ କରି ଅନାଇଁଲା । ଝୁନା କହିଲା- ଅପା କାହିଁ ? ପାନା କହିଲା, ଦେଈ କାହାନ୍ତି ? କିଏ ବାହାରକୁ ଦଉଡ଼ିଲା, କିଏ ଏଘର ସେଘର ଖୋଜିଲା, ଉର୍ମିଳା ଦେଈ କାହାନ୍ତି ? ଘରେ ଯାହା ଗୋଲମାଲ ହେଉଥିଲା, ଉର୍ମିଳାକୁ ଯେ ଚୋରମାନେ ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ଏ କଥାଟା ତାକୁ ଦୁଇଗୁଣ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା ।

ଉର୍ମିଳାଙ୍କୁ କିଏ ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଅଜର ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ଦଉଡ଼ିଲେ ଥାନାକୁ । ଘରର କାମ ଦାମ୍ ଆଜ କରୁଛନ୍ତି କିଏ ?

ଦିନ ଦ ଘଡ଼ି ସହିକ ଏ ଘଟଣା ଜଙ୍ଗର ତମାମ ହୁର ହୋଇ ଗଲା । ଷ୍ଟେସନରେ ଗାଡ଼ିବାଲା ବି ପରିହାସ କରି କିଏ କିଏ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ—ଆରେ ହୋସେନ୍ ତୁମ୍ ଏ ବାତ୍ ଶୁନା କି ନେହିଁ ? ଭାଠଯୋଡ଼ କୁଲମେ ଯୋ ବଡ଼ା ଓକିଲ୍ ପ୍ରାଣଧନ୍ ବାବୁ ହେ ନେଇଁ, କାଲ୍ ରାତ୍‌ମେ ଶାଲା କୋନ୍ ତକାୟୁତ୍ ଇସ୍‌କା ବଡ଼ା ଯବାନ ଲେଡ଼ି ଅର ସେପେୟା ଦଶ୍ ପନ୍ଦର୍ ହଜାର୍ ଲେକେ ଚମ୍ପଟ୍ ଦିୟା । ଅଭିତକ୍ ଇସ୍‌କା ପତ୍ତା ମିଲ୍‌ତା ନେହିଁ ।

* * * *

ଅଧ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ଟାଉନ ଥାନା ସବ୍‌ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟର ଅମର ବାବୁ ସାଙ୍ଗରେ ଜଣେ ଜମାଦାର ଧରି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ପ୍ରଥମ ଦାଣ୍ଡଠାରୁ ବାରି ଯାଏ ଥରେ ବୁଲି ଆସି ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ବସିଥିବା ଘରକୁ ପଶିଗଲେ । ପୀନା ଚେୟାର୍ ଖଣ୍ଡେ ଆଣି ପକାଇ ଦେଲା । ଅମର ବାବୁ ବସିଲେ ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଖୋଲା ସିନ୍ଦୁକ ଆଡ଼କୁ ହାତ ଦେଖାଇ କହିଲେ—ମୁଁ ଧନଅରୁ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ଯାଇଛି, ମୋର ସବୁ ସରି ଯାଇଛି ବାବୁ । ମୋର ଊର୍ମିଳା ଆଜ ନାହିଁ, ଆଉ କଛି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅନ୍ତର ଭିତରୁ କୋହ ଉଠି ଆସିଲା । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ମୁଣ୍ଡରେ, ହାତ ଦେଇ ନୀରବରେ ବସି ରହିଲେ ।

ଅମର ବାବୁ ତାଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ ଚେୟାରରୁ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ, ସିନ୍ଦୁକଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲେ, କୌଣସି ଅଂଶ ଭଙ୍ଗା ହୋଇ ନାହିଁ, କି କୌଣସି ହତଆର ଦ୍ୱାରା ଖଡ଼ା ହୋଇ

ନାହିଁ । ଗୃହଦ୍ୱାର ଯେ ଫିଟା ହୋଇଛି, ଏଥିରେ ଟିକିଏ ମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଅମର ବାବୁ ପୁଣି ଆସି ଚେୟାର୍‌ରେ ବସିଲେ । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ମୁହଁ ହଲାଇ କହିଲେ, ଏଥିରେ ଆଉ କଣ ସନ୍ଦେହ ଅଛି ? ଅମର ବାବୁ ! କାଲି ଯେଉଁ ସର୍କସ୍‌ବାଲାର ନାମ କହି ଗୃହର ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଲୋକ ଏଠି ଥିଲେ, ସେହିମାନେ ଯେ ଏକାଣ୍ଡ କରିଛନ୍ତି ଏଥିରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ଭୁଲ୍ ନାହିଁ ।

ଅମର ବାବୁ କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ କେତୋଟି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରୁଛି, ଅନୁଗ୍ରହ କରି କହନ୍ତୁ ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା, ପଚାରନ୍ତୁ ।

ଅମର ବାବୁ—ଆଜ୍ଞା, ଆପଣଙ୍କ ଶୋଇବା ଘରେ ଯେ ଏ ସିନ୍ଦୁକରେ ଟଙ୍କା ପଇସା ଥିଲା, ସେମାନେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ଦେଖିବାକୁ କ'ଣ ସୁବିଧା ପାଇଥିଲେ ?

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ—ଆପଣ ଆଗେ ମୋ କଥା ଶୁଣନ୍ତୁ, ସେମାନେ ଦେଖିବାକୁ ବେଶ୍ ସୁବିଧା ପାଇଥିଲେ । ସେହି ଗୃହର ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କ ଭିତରେ ଯିଏ ସର୍କସ୍‌ବାଲା ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଇଥିଲେ, ସେ ଅତି ଭଦ୍ରଲୋକ ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ । ମୁଁ କାଲି ଦିନରେ ଏହିଘରେ ତାଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଡାକିଥିଲି । ଖାଇ ପିଇ ସାରିଲା ପରେ ମୁଁ ଏଇଠି ବସିଛି, ସେ ଖଟ ଉପରେ ବସି ଦାଣ୍ଡଘରୁ ତାଙ୍କ ହାତ ବାକ୍‌ସଟା ମଗାଇଲେ । ତା'ପରେ ତାଙ୍କ ହାତବାକ୍‌ସ ଫିଟାଇ ମୋତେ ଶଏ ଟଙ୍କିଆ ପଚଶ ଖଣ୍ଡ ନୋଟ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲେ, କଟେଯାରେ ଟଙ୍କା ଦାଖଲ ହେବାକୁ ଟିକିଏ ଅସୁବିଧା ଅଛି । ଆପଣ ଏ ଅଢ଼ାଇ ହଜାର ଟଙ୍କା ରଖିଥାନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଯେ ଗୃହର ଡକାୟତ ସାଜି ଆସିଛନ୍ତି, ଏ କଥା ଯଦି ମୁଁ ଜାଣିଥାନ୍ତି, ତାଙ୍କରି ଆଗରେ ସିନ୍ଦୁକ ଖୋଲି ସେ ଟଙ୍କା ତକ ରଖି ଦେଇ ନ ଥାନ୍ତି ।

ଅମର ବାବୁ ଟିକିଏ କ'ଣ ଭାବି କହିଲେ—ଆଚ୍ଛା ଚାବିଟା ଆପଣ ତା' ପରେ କ'ଣ କଲେ ?

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କହିଲେ—ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ଚାବିଟା ମୋର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇ ଦେଇଥିଲି ।

ଅମର ବାବୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ, ଆପଣଙ୍କର ଯଦି କିଛି ଆପତ୍ତି ନ ଥାଏ, ତାହାହେଲେ ଆପଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦୁଇ ତିନିଟା କଥା ପଚାରନ୍ତି ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ବଡ଼ ଆଗ୍ରହରେ ଦୀନାକୁ ଡାକି କହିଲେ—ମା'ଙ୍କୁ ଏଠିକୁ ଡାକି ଆଣେ ରେ ?

ଦୀନା ସୁରବାଳାଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିଲା । ସୁରବାଳା ଅଲ୍‌ମିରା କହାଡ଼ରେ ବସିଲେ ।

ଅମର ବାବୁ ପଚାରିଲେ—ଆଚ୍ଛା, ଆପଣ କାଲି ରାତିରେ ଚାବିଟାକୁ କେଉଁଠି ରଖିଥିଲେ ?

ସୁରବାଳା ନରମ ଗଳାରେ କହିଲେ, ମୋର ଖିଆଲ ଅଛି, ରାତି ସାଢ଼େ ଆଠଟା ସମୟରେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲାବେଳେ ମୋ ତକିଆ ତଳେ ରଖିଥିଲି ।

ଅମର ବାବୁ ପଚାରିଲେ—ସେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ଆଉ କିଏ ଥିଲା ?

ସୁରବାଳା କହିଲେ—ଅନେକ ସମୟ ଯାଏ ମାଳତୀ ମୋ ଗୋଡ଼ ଅଉଁସି ଦେଉଥିଲା ।

ଅମର ବାବୁ—ଆଚ୍ଛା, ଆଉ କେବେ କେଉଁଦିନ ତକିଆ ତଳେ ଚାବି ରଖିବାର ମାଳତୀ ଦେଖିଛି ?

ସୁରବାଳା କହିଲେ—ହଁ ।

ଅମର ବାବୁ ଆଉ ଟିକିଏ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଇ କହିଲେ—ସେ କ'ଣ ଆପଣଙ୍କୁ ସବୁ ଦିନ ଘସି ଦିଏ ?

ସୁରବାଳା କହିଲେ—ପ୍ରାୟ ସବୁଦିନେ ।

ଅମର ବାବୁ ପୁଣି ପଚାରିଲେ—ଆପଣ କାଲି କେଉଁ ଥାଇଁ ଥାଇଁ ସେ ଆପଣଙ୍କ ପାଖରୁ ଉଠି ଆସିଥିଲା, ନା ସେମିତ ଅଖିସି ଦେଉଥିଲା ?

ସୁରବାଳା କହିଲେ—ମୋତେ ତ ଅଖିସି ଦେଉଁ ଦେଉଁ ନିଦ ଲାଗିଗଲା । ବାବୁ ଏଗାରଟା ବେଳେ କଚେରୀ ଭାଙ୍ଗି ଆସିଲାବେଳେ ବି ମାଳତୀ ମୋ ପାଖରେ ବସି ମୋତେ ଉଠାଇ ଦେଇଥିଲା ।

ତା'ପରେ ଅମର ବାବୁ କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା ଆପଣ ଯାଆନ୍ତୁ ! ସୁରବାଳା ସେ ଘରୁ ଚାଲିଗଲେ । ଅମର ବାବୁ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ମୁହଁ ଦେଇ କହିଲେ—ମୋର ଜାହିଁକି ଆପଣଙ୍କ ଚାକରାଣୀ ବିଷୟ ନେଇ ଟିକିଏ ସନ୍ଦେହ ହେଉଛି । ଆପଣଙ୍କର ମତ କ'ଣ ?

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କହିଲେ—ନା, ନା, ବିଚରା ନିଆଣ୍ଟାକୁ ହଇରାଣ କରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଆମେ ତାକୁ ବେଶ୍ ଜାଣିଛୁ, ତାର ପ୍ରକୃତି ସେମିତି କିଛି ଖରାପ ନୁହେଁ ।

ଅମର ବାବୁ ତାଙ୍କ ଡାଇରୀରେ ଟିପୁ ଟିପୁ କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା, ଆପଣଙ୍କ ଚାକରାଣୀ ମାଳତୀକୁ ଏଠିକୁ ଡାକନ୍ତୁ ତ ? ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଦୀନାକୁ କହିଲେ, ଡାକିଆଣ । ଦୀନା ମାଳତୀକୁ ଡାକି ଆଣିଲା । ଦୁଆର ମୁହଁରେ ମାଳତୀ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ ।

ଅମର ବାବୁ ଟିକିଏ ରୁଢ଼ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—ମୁଁ ଯାହା ପଚାରିବି ସତ ସତ କହିବୁ । ମାଳତୀ ମୁଣ୍ଡ ଝୁଙ୍ଗାଇଲା । ଅମର ବାବୁ ପଚାରିଲେ—ତମେ ଯେଉଁ ଘରେ ଶୁଅ, ଉର୍ମିଳା ଦେଈ ସେଇ ଘରେ ଶୁଅନ୍ତି ନା ?

ମାଳତୀ କହିଲା—ଆଜ୍ଞା, ହଁ ।

ଅମର ବାବୁ—ତୁମେ କାଲି ଏଘରୁ ଶୋଇବାକୁ ଗଲାବେଳକୁ କେତେବେଳ ହୋଇଥିଲା ?

ମାଲତୀ କହିଲା—ମା'ଙ୍କୁ ଘସି ଦେଇ ଶୋଇବାକୁ ଗଲାବେଳକୁ ଏଗାରଟାଠୁଁ ବେଶି ସମୟ ହୋଇଗଲା ।

ଅମର ବାବୁ ପଚାରିଲେ—ତୁମେ ଯେଉଁ ଘରେ ଶୁଅ, ସେ ଘରେ ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ କବାଟ ଦିଅ, ନା ମୁକୁଳା ଥାଏ ?

ମାଲତୀ କହିଲା—କେବେ କେବେ ମୁକୁଳା ଥାଏ । ଆଜିକାଲି ଶୀତ ହେବାରୁ ବରାବର କବାଟ ଦିଆ ହେଉଛି ।

ପୁଣି ଅମର ବାବୁ ପଚାରିଲେ—ତୁମେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲାବେଳେ ସମ୍ଭବ ଊର୍ମିଳା ଦେଈ ଶୋଇ ଯାଇଥିଲେ, ତୁମେ କବାଟ ଦେଇଛ ?

ମାଲତୀ ଟିକିଏ କ'ଣ ଭାବି କହିଲା—ହଁ, ମୁଁ କବାଟ ଦେଇ ଯାଇଁ ଶୋଇଲି । ମୋର ହୋବ୍ ହେଉଛି, ମୋତେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ିନିଦ ଲାଗିଗଲାବେଳେ ଊର୍ମିଳା ଦେଈ ପୁଣି ଥରେ କବାଟ ଫିଟାଇ ବାହାରକୁ ଆସିଲେ ।

ଅମର ବାବୁ ପଚାରିଲେ—ଊର୍ମିଳା ଦେଈଙ୍କୁ ଯେ ଡକାୟତମାନେ ନେଇଗଲେ, ତୁମେ ବଡ଼ପାଟି କରି ଡାକିଲ ନାହିଁ କାହିଁକି ?

ମାଲତୀ କହିଲା—ମୋର ହଦ ଜୁ ଥାଆନ୍ତା, ବାବୁ ! ମୁଁ ଡାକ ନ ଥାନ୍ତି ? ମୁଁ ନିଦରେ ଶୋଇଛି; କିଏ ଗୁଡ଼ା ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି; ମୋ ମୁହଁରେ ଲୁଗା ଦେଇ, 'ପାଟିରେ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡାଏ ପୂରାଇ ଦେଲେ । ମୁଁ ଆଉ କିଛି ଦେଖି ପାରିଲି ନାହିଁ, କି କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଖାଲି ଶୁଣିଛି, ଗୋଟାଏ ଗଁ ଗଁ ଶବ୍ଦ । ସକାଳେ ପାନ। ମୋ ମୁହଁ ଫିଟାଇବାରୁ ଜାଣିଲି ଯେ ଊର୍ମିଳା ଦେଈଙ୍କୁ କିଏ ମୋର ନେଇ ଯାଇଛି । ଏକଥା କହୁକହୁ ବେଳେ ମାଲତୀ କହିଁ କହିଁ ହୋଇ ଆଖିରୁ ଲୁହ ବୋହୁଥାଏ ।

ତା’ପରେ ଅମର ବାବୁ ଅନେକ ସମୟ ଧରି ପ୍ରାଣଧନବାବୁଙ୍କୁ ଆଜ କେତେକ କଥା ପଚରାପଚରି କରି କହିଲେ—ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଯାଉଛି । ମୋର ଯେତେଦୂର ଆଶା, ଡକାୟତମାନେ ଧରା ପଡ଼ି ପାରନ୍ତି । ତେବେ ଏ ଭଳି ଗୋଟାଏ ଖେଳର ବଡ଼ ରହସ୍ୟଜନକ । ମୁଁ ପୁଣି ପରେ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିବି । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି ଅମର ବାବୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ଏଭଳି ଗୋଟାଏ ଡକାୟତି ଯୋଗୁଁ ପୋଲିସ୍ ମହଲରେ ଗୋଟାଏ ଚହଲ ପଡ଼ିଗଲା । ପୋଲିସ ସାହେବ ଏ ବିଷୟ ନେଇ ଜୋର୍ କରି ମତ ପ୍ରକାଶ କଲେ, ଏଭଳି ଗୋଟାଏ ଡକାୟତ ଦଳର ପତ୍ତା ପାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରାଣପଣେ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଦୁଇଦିନ ପରେ ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ବେଳେ ଜଣେ କନେଷ୍ଟବଲ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କୁ ଥାନାକୁ ଡାକିବାକୁ ଆସିଲା । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ମଟରରେ ବସି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଥାନାକୁ ଗଲେ ।

ଥାନାରେ ଯାଇ ଦେଖିଲେ, ତାଙ୍କର ପରିଚିତ ପୋଲିସ୍ ସାହେବ ଇତ୍ୟାଦି କେତେ ଜଣ କର୍ମଚାରୀ ତାଙ୍କର ଅପେକ୍ଷାରେ ଅଛନ୍ତି ।

ନମସ୍କାର ଆଦାନ-ପ୍ରଦାନ ପରେ ପୋଲିସ୍ ସାହେବ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ କୋଠରୀକୁ ଡାକି ନେଲେ । ସେଠାରେ ସେ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କୁ ବସାଇ କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କର ଟଙ୍କା ପଇସା ଚୋରି ଯିବା ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଯେତେ ଦୁଃଖିତ ନୁହେଁ, ତା’ ଅପେକ୍ଷା ଆପଣଙ୍କ ଝିଅଟି ପାଇଁ ବିଶେଷ ଦୁଃଖିତ । ଏଭଳି ଗୋଟାଏ ବଦମାସ୍ ଡକାୟତ ଦଳର ଯଦି ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ସନ୍ଧାନ ନ ମିଳେ, ତାହା ହେଲେ ଏଠି ଆଉ ଝିଅ ବୋହୂ ନେଇ ଭଦ୍ରଲୋକମାନେ ରହି ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କହିଲେ—ଦେଖୁଛନ୍ତି ତ ଆପଣ, ଦିନରେ ଭଦ୍ରଲୋକ ସାଜି, ରାତିରେ ବେଶରେ ଲୁଟି ହେଉଛନ୍ତି ।

ପୋଲିସ୍ ସାହେବ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ଆହୁରି ନିକଟକୁ ଚେୟାର ଟାଣିନେଇ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କହିଲେ—ଯାହାତ ହେବାର ହେଲାଣି, ଆଉ ଆପଣ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକମାତ୍ର ଚିନ୍ତା, କିପରି ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ଧାନ ମିଳିବ । ଆପଣଙ୍କର କନ୍ୟା, ଜନନୀ ପ୍ରଭୃତି କିପରି ଶୀଘ୍ର କୌଣସି ଉପାୟରେ ଫେରି ଆସିବେ, ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଅତି ସାବଧାନତା ସହ ତାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ କଥା ଅତି ସତର୍କତା ସହ ଲୁଚାଇ ରଖିବାକୁ ହେବ, ସେକଥା ଲେଶ ମାତ୍ର ଯଦି କିଏ ଜାଣେ ତା' ହେଲେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏତେ ଚେଷ୍ଟା ଅକାରଣ ହୋଇଯିବ; ତା' ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବି ଆପଣଙ୍କର ବିଶେଷ ଅନିଷ୍ଟ ହେବ । ଆପଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ବି ଏ କଥା ଦିନେ ହେଲେ କହିବେ ନାହିଁ ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଟିକିଏ କ'ଣ ଭାବି କହିଲେ—ଏ କଥାଟା ଦ୍ୱାରା ଯଦି ଆପଣଙ୍କର ଚେଷ୍ଟା ସଫଳ ହୁଏ, ଆଉ ମୋର ଉପକାର ହୁଏ, ତାହାହେଲେ କଥାଟା କାହା ଆଗରେ କହି ବା ଲାଭ କଣ?

ପୋଲିସ୍ ସାହେବ କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କ ଘରେ ଜଣେ ଗୁପ୍ତ ବିଭାଗୀୟ ପୋଲିସ୍ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ରହିବେ । କାହିଁକି ରହିବେ, ଇତ୍ୟାଦି କଥା ଆପଣଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ବୁଝିବା କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । ମୋଟ ଉପରେ ଆପଣଙ୍କର ଉପକାର ହେବ ମାତ୍ର । ମୋର ଏତିକି ଅନୁରୋଧ, ଦୁଇଦିନ ପରେ ଆମର ଜଣେ ଲୋକ ବିଛଣା-ଟ୍ରଙ୍କ ଇତ୍ୟାଦି ନେଇ ଆପଣଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବେ । ଆପଣ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଘରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପରିଚୟ କରାଇଦେବେ ଏ ହେଉଛନ୍ତି ମୋର ପିଲାଦିନର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ପୁଅ । ଇଏ ସମ୍ବଲପୁର କଚେରୀରୁ ଏଠିକୁ ବଦଳି ହୋଇଛନ୍ତି; ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ସୁବିଧା

ହେବା ଯାଏ ଦୁଇ ତିନିମାସ ଆମ ଘରେ ରହିବେ । ଏ ମୋର ପୁଅପରି, ତାଙ୍କୁ ଲଜ୍ଜା ସରମ କରି ଆଡ଼ ଢ଼ଙ୍କା ହେବା କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । ଏହା ଛଡ଼ା ଆଜ କାହା ଆଗରେ କିଛି କହିବେ ନାହିଁ ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ କହିଲେ—ଆପଣ ଯେଉଁ ଲୋକଟିକୁ ପଠାଇବେ, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖିପାରେ ?

ପୋଲିସ୍ ସାହେବ କହିଲେ—ହଁ, ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଡାକୁଛି । ଆପଣ ତାଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନ୍ୟ କିଛି ଭାବନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆପଣ ମୋର ବନ୍ଧୁ, ମୁଁ ଖୁବ ଜୋର କରି କହିପାରେ, ତାଙ୍କର ଚରିତ୍ର ଅତି ଉତ୍ତମ । ତା' ପରେ ପୋଲିସ ସାହେବ ଜଣେ କନେଷ୍ଟବଲ୍‌କୁ ଡାକି କହିଲେ—ସବ୍-ଇନସ୍‌ପେକ୍ଟର ବାବୁଙ୍କ ବସାରେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଅଛନ୍ତି, ଡାକି ଆଣିଲ ?

କନେଷ୍ଟବଲ୍ 'ହଜୁର' କହି ଡାକିବାକୁ ଗୁଲିଗଲା । କିଛି-କ୍ଷଣ ପରେ ଜଣେ ସୁନ୍ଦର ବଳିଷ୍ଠ ଅଳ୍ପବୟସ୍କ ଯୁବକ ଆସି ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲେ । ପୋଲିସ୍ ସାହେବ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କୁ ଚିହ୍ନାଇ ଦେଇ କହିଲେ, ଏହି ବାବୁଙ୍କ କଥା ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କହୁଥିଲି । ଏହି ବାବୁଙ୍କ ନାମ ମହେନ୍ଦ୍ରନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ । ସନ୍ଧାନ କରି ଗୁପ୍ତ ଡକାୟତି ଧରିବାରେ ଏ ବାବୁଙ୍କର ଏ ଅଳ୍ପ ଦିନ ଚାକିରି ମଧ୍ୟରେ ବେଶ୍ ନାମ ଅଛି ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଗୋଡ଼ଠାରୁ ମୁଣ୍ଡଯାଏ ଅନାଇଁ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲେ—ବେଶ୍, ଆପଣଙ୍କ ଦୟାରୁ ଯଦି... ।

ପୋଲିସ୍ ସାହେବ କହିଲେ—କିଛି ଭାବନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଈଶ୍ୱର ଆପଣଙ୍କୁ ସହାୟ ହେବେ । ଏ ବାବୁ ପରଦିନ ଆସାନ୍‌ସୋଲ୍ ଗାଡ଼ି ପରେ ଯିବେ, କିନ୍ତୁ ଭଲକରି ମନେ ରଖନ୍ତୁ ଯେପରି କେହି ଟିକିଏ ହେଲେ ଏହାଙ୍କ ସନ୍ଧାନ ନ ପାଆନ୍ତି ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ବଡ଼ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ—ନା, ନା, ମୋତେ ବେଶି କହିବା କିଛି ଦର୍କାର ନାହିଁ। ଏ ବାବୁଙ୍କର ମୋ ଦ୍ୱାରା ଯାହା ସୁବିଧା ହେବାର କଥା, ମୁଁ ତାର ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରିବି। ଆଚ୍ଛା, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଯାଇପାରେ ?

ପୋଲିସ୍ ସାହେବ ଉଠି ପଡ଼ି କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା, କିଛି ଭାବିବେ ନାହିଁ। ଆପଣଙ୍କୁ ବହୁତ କଷ୍ଟ ଦିଆ ହେଲାଣି। ଆମର କାମ ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଛି।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ନମସ୍କାର କରି ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲେ। ଡ୍ରାଇଭର ଗାଡ଼ି ଷ୍ଟାର୍ଟ କରି କହିଲା। କେଉଁବାଟେ ନେବି ବାବୁ ?

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କହିଲେ—ମହାନଦୀ କୂଳ ଦେଇ ଟିକିଏ ବୁଲାଇ ନେ। ଡ୍ରାଇଭର ହର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇଲା।

× × × ×

ଦୁଇଦିନ ବିତିଗଲା। ଆସାନସୋଲ ଗାଡ଼ି ଯିବାର ଠିକ୍ ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ଗୋଟାଏ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ଫାଟକ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା। ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ସେତେବେଳେ ବାରଣ୍ଡାରେ ଖଣ୍ଡେ ଆରାମ ଚେୟାର ଉପରେ ବସି ବଡ଼ ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ତମାଖୁ ଟାଣୁ ଥିଲେ। ଧୂଆଁ ଗୁଡ଼ାକ ଅଙ୍କ-ବାଙ୍କ ଦେଇ ଉପରକୁ ଉଠି ଯାଉଥିଲା। ଗାଡ଼ିଟାକୁ ଦେଖି ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଡାକ ପକାଇଲେ—ଦୀନା ଦୀନା ! ଗାଡ଼ିରୁ ବାବୁଙ୍କ ଜିନିସ ପତ୍ର ନେଇ ଆରେ ? ସୁରବାଳା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ, ପଚାରିଲେ—କିଏ ଆସିଛନ୍ତି କି ?

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କହିଲେ—ସେ ଜଣେ ମୋର ସମ୍ବଲପୁର ଉକିଲ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ପୁଅ। ତାଙ୍କର ଏଠିକୁ ବଦଳି ହୋଇଛି, ତାଙ୍କ ବାପା ଚିଠି ଲେଖିଥିଲେ, ତାଙ୍କର ବସା ଇତ୍ୟାଦି ଠିକ୍ ହେବା ଯାଏ, ଆମ ଘରେ ମାସେ ଖଣ୍ଡେ ରହିବେ।

ପାନା ବାବୁଙ୍କର ଜିନିଷ ପତ୍ର ଗାଡ଼ିରୁ ନେଇ ଆସିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲେ । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରି ବସିବାକୁ କହିଲେ । ସୁରବାଳା ଜହ୍ନାଡ଼ରେ ଟିକିଏ ଅନାଇଁ ଦେଇ ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ । ପ୍ରାଣଧନବାବୁ ଟିକିଏ ହସି କହିଲେ — ହଇ ହେ, କାହାକୁ ଲାଜ କରୁଛ ? ଏ ମୋର ବନ୍ଧୁଙ୍କର ପୁଅ, ମୋର ବି ପୁଅ ପରି । ତାକୁ ଗୋଟାଏ କଣ ଲାଜ ? ହଉ, ହଉ, ତମ ଲାଜ ସରମ ପଛକୁ ରଖି ଆଗେ ମହେନ୍ଦ୍ରକୁ ନେଇ ତାର ଖିଆପିଆ ଖବର ବୁଝ ।

ସୁରବାଳା ଲାଜ ଲାଜ ହୋଇ ପାଖକୁ ଆସିଲେ, ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୁଣ୍ଡ ଲଗାଇ ଦଣ୍ଡବତ କରି ଆସି ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଲେ ।

ପାନା ବିଛଣା ପତ୍ର ଗାଡ଼ିରୁ ଆଣି କହିଲା—କେଉଁ ଘରେ ରଖିବି ମା ? ସୁରବାଳା କହିଲେ—ତଳ ଘର ସେ କଣଘରେ ଖଟ ଝାଡ଼ି ବିଛଣା, କରିଦେ । ସେଇ ଘରେ ରହିବାକୁ ବେଶ୍ ସୁବିଧା ହେବ । ପାନା ବିଛଣା, ସୁଟକେଶ୍ ଇତ୍ୟାଦି ନେଇ ଚାଲିଗଲା । ସୁରବାଳା ବି ଚାଲିଗଲେ ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ହୃନ ଟିକିଏ ଅଡ଼ ଅଡ଼ ହୋଇ ଆସି କହିଲା—ବାପା, ସେ ବାବୁଙ୍କୁ ଡାକିଦିଅ ବୋଉ ଡାକୁଛି— ଜଳଖିଆ ଖାଇବେ । ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କହିଲେ— ତୁ କ'ଣ ଡାକି ପାରୁନୁ ? ଏ ତୋର ଭାଇ ହିସାବ ହେବ— ବୁଝିଲୁ ? ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଅଡ଼କୁ ଅନାଇଁ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ କହିଲେ—ଯାଅ ବାବା ହୃନ ସଙ୍ଗରେ ଗଣ୍ଡେ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ଆସ, ଡେରି କରିବଣି କେତେ ବେଳୁ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଉଠି ଠିଆ ହେଲେ, ହୃନ ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଲା, ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଥାନ୍ତି ।

ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ଶୋଇବା ଘରେ ଅସନାନ ଖଣ୍ଡିଏ ପଡ଼ା ହୋଇ ପାଖରେ ପାଣି ଗ୍ଲାସେ, ତା ପାଖକୁ ହାତଧୁଆ କୁଣ୍ଡିଟିଏ ଥୁଆ ହୋଇଥିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ସୁରବାଲା ଝିଅଟିକୁ କହିଲେ—ପୁଷ୍ପାକୁ କହ; ଥାଳରେ ବଢ଼ା ହୋଇ ଥୁଆ ହୋଇଛି, ନେଇ ଆସୁ । ମାଳତୀକୁ ଡାକ୍, ହାତକୁ ପାଣି ଦେବ । ଝିଅ ରୋଷେଇ ଘର ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଗଲା । ଦୁଇ ମିନିଟ୍ ପରେ ପୁଷ୍ପା, ଗୋଟିଏ ଖଣ୍ଡ ଥାଳରେ ପରଷି; ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଛୋଟ ଛୋଟ ଥାଳିଆ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକରେ ବାଇଗଣ ଅଳୁ ଭଜା, ଅନ୍ୟଟିରେ ମଲାଇ ଦୁଇଟି ଆଣି ଥୋଇ ଦେଲା । ମାଳତୀ ତା' ପଛେ ପଛେ ପାଣି ଲୋଟାଏ ଆଣି ପହଞ୍ଚିଲା ।

ସୁରବାଳା ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ କହିଲେ, ହାତ ଧୋଇ ବସ । ଆଜି ଘରେ କ'ଣ ଅଛି ? ସବୁତ ଚୋର ନେଇ ଯାଇଛି ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ହାତ ଧୋଇଁ ଧୋଇଁ ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ—ହଁ, "କନକ" ରୁ ସବୁ ମୁଁ ପଢ଼ିଛି । ଏଥିପାଇଁ ବାପା ବି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖିତ । ପୁଲିସ ଯଦି ଏଭଳି ଡକାୟତଙ୍କୁ ନ ଧରେ, ତାହାହେଲେ ବଡ଼ ଖରାପ ହେବ । ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ ବେଳେ; ମଣିଷର କଣ ଉପାୟ !

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଖାଇସାରି ହାତ ଧୋଇଲେ । ଝିଅ ଗୁଜୁରାଟି ଅଳାଇଚ ତାଙ୍କ ହାତକୁ କେଇଟି ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ତା' ପରେ ଝିଅ ଡାକିଲା, ଆପଣ ଯେଉଁ ଘରେ ରହିବେ, ସେ ଘର ମୁଁ ଦେଖାଇ ଦେବି ଆସନ୍ତୁ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗଲେ । ଝିଅ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଇ କହିଲା—ଦେଖନ୍ତୁ, ଆପଣଙ୍କର ଆଉ କଣ ଦରକାର ହେବ ?

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କାନ୍ଥରେ ମରା ହୋଇଥିବା ହେଣୀ, ବନ୍ଧ ଫଟୋ ଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ଦେଖୁ ଟିକଏ ମୁରୁକି ହସି କହିଲେ—ନା, ଘରେତ ଟେବୁଲ, ଚେୟାର ଇତ୍ୟାଦି ସବୁ ଅଛି, ଆଉ କଣ ଲୋଡ଼ା !

ଟୁନି ଲଜ ଲଜ ହୋଇ କହିଲା—ଆଜ୍ଞା ଯା ଦରକାର ହେବ ଆପଣ ମାଲତୀ ନୋହିଲେ ଦୀନାକୁ ଡାକି କହିବେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ 'ହଁ' କହି କାନ୍ଥରେ ମରା ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଫଟୋକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲେ—ଏ ଫଟୋଟି କାହାର ?

ଟୁନି ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ କହିଲା—ସେ ପରା ମୋ ଉର୍ମିଳା ଅପା, ଆଜ ଚା’ ବର୍ଷ ! ଚା’ ବର୍ଷ ମା’ ଯିବା ପରେ ଅପା ଆସି ଏଇଠି ଥିଲା, ତାକୁ ଡକାୟତମାନେ ନେଇ କୁଆଡ଼େ ମାରି ପକାଇଛନ୍ତି କି କଣ ! ଦୁଃଖରେ ଟୁନିର ସ୍ୱର ନରମ ହୋଇ ଆସିଲା ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତାକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ କହିଲେ—ମନ କଷ୍ଟ କଲେ ଆଉ କ’ଣ ଅପା ଫେରି ଆସିବ ! ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକ୍ ସେ ତମ ଅପାକୁ ଫେରାଇ ଦେବେ ଯେ—।

ଟୁନି ତୁନି ହୋଇ ରହିଗଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ପୁଣି ପଚାରିଲେ ଅପାର ଏଇ ଗୋଟିକ ଫଟୋ, ନା ବିଧବା ପରେ ତାର ଆଉ ଫଟୋ ଅଛି ?

ଟୁନି କହିଲା—ହଁ, ବିଧବା ପରର ତାର ଫଟୋ ଅଛି, କାହିଁକି ? ଆପଣ ଦେଖିବେ ? ଅଚ୍ଛା; ଠିକରୁ ଖୋଜି ରଖିଥିବ, କାଲି ଦେବ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କହିଲେ—ନା, କିଛି ଦରକାର ନ ଥିଲା, ଖାଲି ଦେଖିଥାନ୍ତି, ବିଧବା ପରେ ବିଚାରୀର ମୁହଁ କେମିତି ହୋଇ ଯାଇଥିବ । ହଉ, କାଲି ପରଦିନ ଦେଖିବେଲେ ସମୟ ହେଲେ ଆଣିବ ।

ଟୁନି କହିଲା—ହଉ, ଅପା କହୁଛି ଭାରି ସୁନ୍ଦର ମଣିଷ ଥିଲା । ସେମାନ୍ତୁ ପଚିଶ ବରଷରେ ମରିଗଲା ପରା !

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ଏ ଫଟୋଟି ଦେଖି ବି ମନରେ କଷ୍ଟ ହେଉଛି ।

ସୁରବାଳା ଟୁନିକୁ କାହିଁକି ଡାକବାରୁ ଟୁନି କହିଲା—ଏ ବଲ୍‌ଟାରେ ଯଦି ଭଲ ଆଲୁଅ ନ ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ଦୀନାକୁ ଡାକବେ, ବଲ୍‌ଟାଏ ଲଗାଇ ଦେଇ ଯିବ; ମୁଁ ଯାଉଛି ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲା, ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କାଠଯୋଡ଼ି ଆଡ଼େ ଟିକିଏ ବୁଲିଚାଲି କରି ନ'ଟା ବେଳକୁ ନିଜ କୋଠରୀକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ଆଲୁଅଟି ମାରି ଖଟ ଉପରେ ବସିଛନ୍ତି, ମାଳତୀ ଲାଜ ଲାଜ ହୋଇ ସେ ଘରକୁ ଓଳାଇ ବସିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତାର ରଙ୍ଗ ଢଙ୍ଗ ପରୀକ୍ଷା କରୁଥାନ୍ତି । ଘର ଓଳାଇ ସାରି କହିଲା—ବାବୁ, ଯାଗା ଏହୁକ୍ଷଣି କରିବ ?

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ହଁ, ସାଢ଼େ ନ'ଟା ବାଜିଲାଣି, ଯାଗା କର ।

ମାଳତୀ ଯାଗା କରି ଦେଇ ସୁହାସିକୁ ଡାକିଲା, ନନା ! ବାବୁଙ୍କର ଯାଗା କରି ଦେଲିଣି, ଖାଇବାକୁ ଆଣ । ସୁହାସି ବଢ଼ାବଢ଼ି କରି ଆଣି ଦେଇଗଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଖାଇ ବସିଲେ । ସୁରବାଳା ତିନି ଚାରି ଥର ଆସି ସୁହାସିକୁ ଭଲ କରି ଖବର ବୁଝିବାକୁ କହିଗଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଖାଇ ସାରି ଖଟ ଉପରେ ବସିଲେ । ମାଳତୀ ଆର ଘରୁ ଲବଙ୍ଗ, ଗୁଜୁରାତି ଆଣି ତାଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲା—ମଶାରି ଟାଙ୍ଗି ଦେବି ମୁଁ ଯାଉଛି ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତା' ମନ ନେବା ପାଇଁ ଟିକିଏ ହସି ଦେଇ କହିଲେ—'ହଁ, ମୋ ପାଇଁ ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ କଲୁଣି । ଆଜି ତ କିଛି କାମ ନାହିଁ—ଯା' ।

ମାଳତୀ ଟିକିଏ ହସିଦେଇ ଗୃହକୁ ଚାଲିଗଲା ।

× × ×

ତହିଁ ଆର ଦିନ, ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଦଶଟା ବେଳୁ ଅଫିସ୍ ବାହାନାରେ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିଲେ, ଚାରିଟା ବେଳକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ଜଳଖିଆ ଖାଇ ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି, ଫାଟକ ପାଖରେ ଗାର୍ଲସ୍କୁଲ ମଟର ଠିଆ ହୋଇଗଲା । କେତେ ସୁନ୍ଦରୀ ତରୁଣୀ ଝିଅମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଝୁନୁ ବସ୍ତାନି ଧରି ମଟରରୁ ଓହ୍ଲାଇଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଏକ ନୟନରେ ମଟରଟି ଯିବାଯାଏ ଅନାଇଁ ଥାନ୍ତି ।

ଝୁନୁ ପିଣ୍ଡାରେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି କହିଲା—ସକାଳେ ଫଟଟି ଖୋଜି ରଖିଛି, ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଇଛି ରହନ୍ତୁ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ହଉ, ମୁଁ ଏଇଠି ବୁଲୁଛି, ଫଟଟି ଆଣି ଦେଇଯିବ । କାହାକୁ ଦେଖାଇବ ନାହିଁ, କିଏ କଣ କିଛି ଭାବିପାରେ !

ଝୁନୁ 'ହଉ' କହି ଉପର ମହଲକୁ ଚାଲିଗଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଏପାଖ ସେପାଖ ବୁଲୁଥାନ୍ତି । କ୍ଷଣକ ମଧ୍ୟରେ ଝୁନୁ ଉପର ମହଲାରୁ ଫଟଟି ବାହାର କରି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲା—ଏ ଗୋଟିକ ଫଟ ଜମାରୁ ମୋ ପାଖରେ ଥିଲା; କେତେ ଖୋଜି ଖୋଜି ପାଇଲି, ଆପଣ ପାଖରେ ରଖିଥିବେ । ଝୁନୁ ଚାଲିଗଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଫଟଟିକୁ ଥରେ ଅନାଇଁ ପକେଟରେ ରଖିଦେଲେ ।

ସେହି ଦିନ ରାତି । ସମସ୍ତେ ଖାଇପିଇ ଶୋଇଲେ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କବାଟଟିକୁ ଭଲକରି ବନ୍ଦକରି ଦେଇ ଚେୟାର ଉପରେ ଆସି ବସିଲେ । ତା ପରେ ପକେଟରୁ ଫଟଟି ବାହାର କରି ଆଗରେ

ଥୋଇଲେ । ବଲୁବ ଆଲୁଅରେ ଫଟୋଟି ବେଶ୍ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ସେ ଫଟୋଟି ଦେଖିଲେ ମୁହଁରୁ ଉର୍ମିଳା କେଉଁ ସ୍ୱଭାବର ଥିଲା, ତାହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଖୁବ୍ ମନଯୋଗ ଦେଇ ସେଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି ।

ଫଟୋଟିକୁ ଅନାଇଁ ଦେଲେ ଜଣାଯିବ, ଉର୍ମିଳାର ବୟସ ଉଣେଇଶି କୋଡ଼ିଏରୁ ବେଶି ହେବ ନାହିଁ । ମୁହଁଟି ଦେଖିବାକୁ ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର । ବିଧବା ବେଶରେ ବି ଅଧରରେ ଯେଉଁ କ୍ଷୀଣ ହସ ଟିକକ ଫୁଟି ଉଠିଛି, ସେହି ହସ ଟିକକ ଭିତରେ ଯୌବନର ବେଦନା ଭରି ରହି ଯେ ସଫା ଜଣା ପଡ଼ୁଅଛି, ତାହା ସହଜରେ ଅନୁମିତ ହୁଏ । ଢଳ ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ଉଚ୍ଛଳ ଯୌବନର ଦୁଷ୍ଟାମି ଚାହାଣି ପୂରାପୂରି ନ ଥିଲେ ବି, ମନରେ ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷା ଯେ ପୂରି ରହିଛି, ତାହା ଏହି ଚାହାଣିରୁ ସଫା ଜଣା ପଡ଼ୁଛି ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଏସବୁ ତନ ତନ କରି ପରୀକ୍ଷା କରି ଫଟୋଟି ପୁଣି ପକେଟରେ ରଖି ଦେଲେ । ଆଲୁଅ ଲିଭାଇ ଖଟ ଉପରେ ଆସି ଶୋଇଲେ, କିନ୍ତୁ ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ । ମନରେ କେତେ କୌଶଳ ଉପାୟର ଚିନ୍ତା ଦଣ୍ଡକେ ଆସି ପୁଣି କୁଆଡ଼େ ମିଳାଇ ଯାଉଥାଏ । ଇମିତ ଭାବୁ ଭାବୁ ତାଙ୍କର ଖିଆଲ ଆସିଲା, ଏହି ଦୁଇଦିନ ଭିତରେ ମାଳତୀର ଚରିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାର ଭାବ ଭଙ୍ଗୀରୁ କିଛି ଭଲ ଜଣା ପଡ଼ୁ ନାହିଁ । ଉର୍ମିଳା ଯେ ତାର ଚରିତ୍ରକୁ ଅତି ପବିତ୍ର ଭାବରେ ରଖିବାକୁ ଜୀବନର ବ୍ରତ କରିଥିଲା, ତାହାତ ଏ ଫଟୋଟିରୁ ବୁଝା ହେଉ ନାହିଁ । ତେବେ ମାଳତୀ, ଉର୍ମିଳା ପାଖରେ ଏକ ରୁମରେ ସ୍ୱଅବସା କରି ତାର ଚରିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଶ୍ଚୟ ଯେ କିଛି ଜାଣିଥିବ, ଏଥିରେ ଟିକିଏ ଭୁଲ୍ ନାହିଁ ।

ଇମିତ କେତେ କଣ ଭାବି ଠିକ୍ କଲେ, ଉର୍ମିଳାର ଚରିତ୍ର ବା ସ୍ୱଭାବ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ଜାଣିବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରଥମେ ମାଳତୀ ସଙ୍ଗରେ ଘନିଷ୍ଠ ଭାବ ଜମାଇ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ ।

ଦାଣ୍ଡଘର ଘଣ୍ଟାରେ ଠନ୍ ଠନ୍ ହୋଇ ବାରଟା ବାଜିଲା । ରାତି ବେଶି ହେଲାଣି ବୋଲି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଗୁଦର ଘୋଡ଼େଇ ହୋଇ କଡେଇ ଶୋଇଲେ ।

× × × ×

ଧର୍ମପଟରେ ଧନ ବଢିଗଲା । ଏବେ ସୁରବାଳା ଇତ୍ୟାଦି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖିହୁ ଟିକିଏ ହେଲେ ଲାଜ ସରମ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ବି ନିଜର ଘର ଭଳି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଜରପର ମଣିଥାନ୍ତି ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଯେଉଁ କୋଠରୀରେ ଥାନ୍ତି, ଠିକ୍ ତାର ସାମନାସାମନି ତଳ ମହାଲା ଘରର ଶେଷ କୋଠରୀରେ ମାଳତୀ ଥାଏ । ତା ଘରେ ଜିନିଷ ପତ୍ର ବୋଇଲେ କିଛି ନାହିଁ । ଖଣ୍ଡେ ପଟା ଉପରେ ପୁରୁଣା ବେତ ପେଟରାଟିଏ ଥୁଆ ହୋଇଛି । ତା' ଉପରେ ଛୋଟ ଅଲଗୁଣୀରେ ସଜଡ଼ା ସଜଡ଼ି ହୋଇ ଲୁଗା ଦି' ଖଣ୍ଡି, ଶୀଳ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡିଏ ଝୁଲୁଛି । ପେଟରା ପାଖକୁ ଥୁଆ ହୋଇଛି କଂସିମା ପଟାର ଛୋଟ ତାବଲଟିଏ । ତା' ଭିତରେ ପାନ ଗୁଆ ଗୁଣ୍ଡି ଛୋଟ ଛୋଟ ଡବାରେ ଅଛି । ଦୁଆର ମୁହଁ କବାଟ କଣ କାନ୍ଥ ଦେହରେ ଗୋଟିଏ ବାରିକୀ ଠାକୁରାଣୀ ଛବି, ସେଥିରେ ଚନ୍ଦନ ସିନ୍ଦୂର ଧଆ ହୋଇ ହୋଇ ଛବିରୁ ଅଧେ ଲୁଚି ଗଲାଣି । ମାଳତୀ ସକାଳେ ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ ସେଇଠି ବସି ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ହୋଇ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ଡାକେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ କୋଠରୀରେ ବସି ଅନାଇଁଲେ ଖାଲି ପେଟି ଛଡ଼ା ମାଳତୀ ଘରର ଅନ୍ୟ କିଛି ଅଛପା ରହୁବ ନାହିଁ । ବେଳେ ବେଳେ ବି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ବସିଥିବା ବେଳେ, ମାଳତୀ ତା' ଘରେ ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବାଇ ପାନ ଭାଙ୍ଗି ବସେ, କେତେଥର କଡେଇ କଡେଇ ତାଙ୍କର ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସେ ।

ଅନ୍ୟ ଭାବରେ ଦେହ ମୁଣ୍ଡରୁ କେତେବେଳେ ଲୁଗା ବାହାରି ଯାଇଥିଲେ, ମାଳତୀ ଜାଣି ଜାଣି ତାହା ସଜାଡ଼ି ନିଏ ନାହିଁ। ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଏ ସବୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ମାଳତୀର ମନରେ ଭାବ ବେଶ ବୁଝନ୍ତି। ନିଜେ ବି ତାର ମନ ନେବା ପାଇଁ ତାର ଆଡ଼େ ଏକ ନୟନରେ ଚାହିଁ ରହନ୍ତି।

ଅନେକ ସମୟରେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ବସିଥିବା ବେଳେ ମାଳତୀ ଶୂନରେ ଗୋଟାଏ କିଛି କାମ ବାହା ଧରି ସେ ଘରକୁ ଯାଏ। ଏ ଜିନିଷଟାକୁ ସେଠି ସେ ଜିନିଷଟାକୁ ଏଠି, ରଖି ଦେଇ ହସି ହସି ପଚାରେ ଆଜି କ'ଣ ଆପଣଙ୍କର ଦରକାର ? ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତାକୁ ହସି ହସି କହନ୍ତି, ଆଜି ଯେ ଦରକାର ତା ଏଠି ମିଳିବ ନାହିଁ। ମାଳତୀ ମନକୁ କଥାଟା ବେଶ ପାଏ, ତାର ଅନ୍ତର କୁଳୁଳି ଉଠେ। ଲାଜ ଲାଜ ହୋଇ କହେ—ତମେ ବାବୁ ଭାରି ସିଆଣିଆ; ତମେ କଣ ଆଜିଯାଏ ବାହା ହୋଇ ନା ?

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଏପାଖ ସେପାଖ ଅନାଇଁ ଆଜି ଗୁହାରିରେ କହନ୍ତି—ତୋ'ରି ପରି ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦରିଆ ଲୋକ ହେଲେ ସିନା ବାହା ହୁଅନ୍ତି ! ମିଳୁଛି କାହିଁ ?

ମାଳତୀ ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇ ସେ ଘରୁ ବାହାରକୁ ପଳାଇ ଆସେ। ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହନ୍ତି—ମଲା, ପଳାଇଲୁ କାହିଁକି ମ ? ମାଳତୀ ଶୁଣେ ନାହିଁ।

ସେ ମିଛୁ ମିଛୁକା ସେ ଘରୁ ପଳାଇ ଆସେ ସିନା ! ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କର ରୂପ କିନ୍ତୁ ତାର ଆଖି ଆଗରୁ ଯାଏ ନାହିଁ। ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି, ମନରେ ଭାବିଲା କ୍ଷଣି ଯୌବନର ମହୁଆ ନିଶା, ଦେହ ମନକୁ ଅସ୍ଥିର କରି ପକାଏ; ମୁଣ୍ଡ ତାର ବିଗିଡ଼ି ଯାଏ। ସେ ନିଜକୁ, ତା' ଜୀବନର ଗୁପ୍ତକଥା କୁଆଡ଼େ ଭୁଲିଯାଏ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ବି ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ତାକୁ ଯେଉଁଭଳି ଭାବରେ ଦେଖୁଥିଲେ, ଏଣିକି ଟିକିଏ ଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଦେଖନ୍ତି । ମାଳତୀର ଯୌବନ, ତାର ଦେହ ମୁଣ୍ଡର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ତାଙ୍କ ତରୁଣ ମନକୁ ଅସ୍ଥିର କରିପକାଏ । ମିଳନ ଆଶାରେ ମନଟା ଛଟପଟ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ପାଟି ଖୋଲି କିଛି କହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଇମିତି କେତେଦିନ ଗଡ଼ିଗଲା ।

ଆଉଦିନେ ! ସାତ ନ'ଟା ହୋଇ ଗଲାଣି । ସେ ଦିନ ଗୋଟାଏ ଜରୁରୀ ମକଦ୍ଦମାରେ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁ ବାଲେଶ୍ୱର ଯାଇ-ଥାନ୍ତି । ଘରର ଅର୍ଦ୍ଦଳି ଆଉ କିଛି ନ ଥାଏ । ସେଥିପାଇଁ ବେଳାବେଳି ସୁରବାଳା, ଠୁନି, ମାଷ୍ଟରବାବୁ ଇତ୍ୟାଦି ଖାଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଚାକର ପଟୁଆରି ଗୁକର ପାନ ଖଣ୍ଡେଖଣ୍ଡେ ଖାଇ ବଛଣା ପାରି ଗପସପ ହେଉଥାନ୍ତି ।

ମାଳତୀ ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳଠୁଁ ମିଛୁ ମିଛିକା କାମର ବାହାନାରେ ପ୍ରାୟ ଛ' ସାତ ଥର ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲାଣି । କେତେ-ବେଳେ ଟିକିଏ ହସି ଦେଇ, କେତେବେଳେ ଗୋଟାଏ କିଛି ଜିନିସ ନେଇ ଫେରି ଆସେ । ତାର ଏ ସବୁ ଢଙ୍ଗ ଦେଖି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କର ବି କେତେବେଳୁ ଯୌବନର ମହୁଆ ଫୁଙ୍କ ଜଟିଲାଣି । କ'ଣ ତାକୁ ପ୍ରଥମେ କହିବେ, ସେହି କଥାହିଁ ଭାବୁଥାନ୍ତି ।

ସାଢ଼େ ନ'ଟା ବେଳେ ବାଁରେଇ ହୋଇ ପୁଣି ମାଳତୀ ସେ ଘରକୁ ଆସିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଖଟ ଉପରେ ତେରଁ ଶୋଇଥିଲେ । ମାଳତୀ ଘରର ଏପାଖ ସେପାଖ ବୁଲି ଖଟ ପାଖରେ ଟିକିଏ ଠିଆ ହୋଇ କହିଲା—ଭାରି ଶୀତ ହେଉଛି, ମୁଁ ଯାଉଛି, କବାଟ ଦେଇ ଶୋଇବେ ଆସନ୍ତୁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ପାଟିରୁ ବାହାରି ଗଲା, ମୁଣ୍ଡଟା ଭାରି ବିନ୍ଧୁଛି, ଟିକିଏ ଚିପି ଦିଅନ୍ତୁ କି ! ମାଳତୀ ଟିକିଏ ନୀରବ ରହି କହିଲା—

କାହିଁକି ଚିପି ଦେବ ନାହିଁ ? ଟିକିଏ ବାବୁ ରହନ୍ତୁ । ଏଇଯିଣା ଚିପି ବସିଲେ ପୂଜାରି ଠାକୁର ଗୁଡ଼ା ମା'ଙ୍କ ଆଗରେ କେତେ କଥା ମୋ ନାଁରେ ଲଗାଇ କହିବେ । ଆପଣ କବାଟ ଦେଇ ନ ଥାନ୍ତୁ । ଆଜ ଅଧଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ପୋଡ଼ା ଗୁଡ଼ାକ ଶୋଇ-ପଡ଼ିଲେ ଆସି ଚିପି ଦେବ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଦେହ ଥରୁଥିଲା, କହିଲେ—ହଉ ।

ମାଲତୀ ନିଜେ କବାଟ ଆଉଜାଇ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ସେମିତି ଶୋଇ କିପରି ତା ଠାରୁ ଉର୍ମିଳା ବିଷୟ ନେଇ କିଛି ଖବର ନେବେ, ସେଇ କଥାହିଁ ଭାବୁଥିଲେ ।

ରାତି ଦଶଟା; ଚାରିଆଡ଼େ ନିଶୂନ୍ । ମାଲତୀ ଗୋଟିଏ ଧୋବ-ଲୁଗା ପିନ୍ଧି, ପାନଖିଲେ ଖାଇ, ଗୋଡ଼ ଟିପି ଟିପି, ଆସ୍ତେ କବାଟ ଖୋଲି ସେ ଘରକୁ ଆସିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତାର ଲୁଗାପଟା ବଦଳାବଦଳି ଦେଖି ତାର ମନର ଅବସ୍ଥା ବେଶ୍ ବୁଝି ପାରିଲେ । ମାଲତୀ କବାଟ ଦେଇ ଖଟ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ଚୁପ ଚୁପ କରି କହିଲା—କେଉଁ ପାଖ ବଥାଉଛି ? ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଉଠି ବସିଲେ । ମାଲତୀ ମୁଣ୍ଡ ଚିପି ଦେଉଥାଏ ।

କେତେ ସମୟ ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତା ହାତ ଧରି ପକାଇ କହିଲେ, କେତେବେଳୁ ଠିଆ ହେଲୁଣି, ବସି ପଡ଼ । ମାଲତୀ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଲାଜ ଲାଜ ହୋଇ ବସି ପଡ଼ିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତା ସଙ୍ଗରେ ଇଆଡ଼ୁ ସିଆଡ଼ୁ କେତେ ଗପ କରୁ କରୁ, ମାଲତୀକୁ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ଆଣିଲେ । ମାଲତୀ ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ତାଙ୍କ ଛାତି ଉପରକୁ ଢଳି ପଡ଼ିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଗୋଟିଏ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ କହିଲେ—ବିଚାରି ଊର୍ମିଳାକୁ କିଏ ନେଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ତା ଉପରେ ମନଇଚ୍ଛା ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଥିବ ସିନା !

ଦେବଙ୍କର ମିଳନ ଅଶାରେ ମାଳତୀର ଆଖି ଦୁଇଟି ବୁଜି ବୁଜି ହୋଇ ଅସୁଥିଲା । ଅଗପଛ ଭୁଲି ତାଙ୍କ କଥାର ଉତ୍ତର ଦେଲା—କାହିଁକି ? ଊର୍ମିଳାର ମନକଥା ଜାଣି ପଡ଼ି, ମୁଁ ତାକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଯାଗାରେ ରଖାଇ ଦେଇଛୁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ହଁ, ତୁ ଯଦି ତା ନ କରିଥାନ୍ତୁ, ବିଚ୍ଚରା ଏଠି ପଡ଼ି ଛଟ ପଟ ହୋଇ ମରୁଥାନ୍ତା ସିନା ! ଏସବୁ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ କଣ ବାପ ମା ବୁଝନ୍ତି ? ତୁ ଏ କଥା ମୋ ଆଗରେ କହିଲୁ ବୋଲି ଅଉ କାହା ଆଗରେ କହିବୁ ନାହିଁଟି, ତୋତେ ହଇରାଣ କରିବେ ।

ମାଳତୀ ଚେତା ପାଇଲା ପରି ଚମକି ପଡ଼ିଲା । ତାର ଗ୍ଲାନି ହୋରରେ ଥିବା ଜଟିଳି । ମୁହଁର ଭାବଭଙ୍ଗି ବଦଳି ଗଲା । କରେ କଣ ! କଥାଟାକୁ ବାଁରେଇଲେ ବି ଚଳିବ ନାହିଁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି, ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ କହିଲେ—କଥାଟା ମୋ ଆଗରେ କହି ଦେଲୁ ବୋଲି ଭୟ କରୁଛୁ ? ଅଦୌ ଭୟ କର ନାହିଁ । ମୋ ଜୀବନ ଗଲେ ବି କାହା ଆଗରେ କିଛି କହିବି ନାହିଁ । ତୁ କଣ ଭାବୁଛୁ, ତୋ କଥା ମୁଁ କାହା ଅଗରେ କହିଦେବି ?

ମାଳତୀ ଉତ୍ତରରେ କାକୁତି ମିନତି ହୋଇ କହିଲା—ମୋତେ ରକ୍ଷା କର ବାବୁ···କାହା ଅଗରେ ଟିକିଏ କହିଲେ ମୋ ଜୀବନ ଅଉ ରହିବ ନାହିଁ !

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତାକୁ କୋଳ ଭିତରକୁ ଟାଣି ନେଇ ଭାରି ନରମ ଗଳାରେ କହିଲେ—ନିଶ୍ଚିନ୍ତ କରି କହୁଛି, ମୁଁ କିଛି କାହା ଅଗରେ କହିବି ନାହିଁ । ଖାଲି ଟିକିଏ ଶୁଣିବି, କେମିତି ସେ ଗଲା, କମିତି ରହିଛି । ତୁ ଯମାରୁ ଭୟ କର ନାହିଁ ।

ମାଳତୀ ଥରଥର ଗଳାରେ କହିଲା—କାଳୀଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ନିୟମ କରି କୁହ, କେଉଁଠି କିଛି କହିବ ନାହିଁ ! ଯଦି ଏ କଥାଟା ପେଟରେ ପୂରାଇ ରଖ, ତାହାହେଲେ—ତମକୁ ଆଉ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଯାହା ମାଗିବ, ତାହା କରାଇଦେବି, ମହା ଆନନ୍ଦରେ ରହିବ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଟିକିଏ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ କହିଲେ—ତୁ ମୋତେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରୁଛୁ ? ହଉ, କାଳୀ ଠାକୁରାଣୀ ନିୟମ ନେଲି, ତୋ ଇଚ୍ଛା ହେଲେ କହ, ନୋହିଲେ ନାହିଁ ।

ମାଳତୀ ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ତା ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ର-ବାବୁଙ୍କ ଆଗରେ କେତୋଟି ଗୁପ୍ତକଥା ଛଡ଼ା, ଡକାୟତମାନେ କିଏ ଊର୍ମିଳାକୁ କେମିତି ନେଲେ, ସବୁ କହିଗଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଆନନ୍ଦରେ ତା' ବାଳଗୁଡ଼ିକ ଆଉଁସୁଥାନ୍ତି ।

କେତେ ସମୟ ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ପଚାରିଲେ—ଏତେ କଥାତ କହିଲୁ, ସେମାନେ କେମିତି କେଉଁ ଗୁପ୍ତଯାଗାରେ ଅଛନ୍ତି ଯେ—ତାଙ୍କୁ କେହି ଦେଖି ପାରିବେ ନାହିଁ ? କେବେ ଯଦି ଊର୍ମିଳାକୁ କିଏ ଦେଖେ, ତାହାହେଲେ ତ ତମର ବଡ଼ ଖରାପ ହେବ ?

ମାଳତୀ ହସି ହସି କହିଲା—ନା, କେହି ଦେଖି ପାରିବେ ନାହିଁ । ତମକୁ ସେ ଯାଗାଟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବି ମୁଁ କହିଦେବି ନାହିଁ । ତୁମେ ଯଦି ଆମ ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ ହେବ, ତାହାହେଲେ କହିବି । କେମିତି ଶିଷ୍ୟ ହେବ ସେ କଥା ମୁଁ ଆଉଦିନେ କହିବି । ବାହାରେ କିଏ କାଳେ ପରସ୍ତା କରି ଉଠିଥିବ, ଏଇକ୍ଷଣି ଶୋଇ ପଡ଼ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଆନନ୍ଦରେ ହଉ, ସେତିକି ଆଜି ଥାଉ ବୋଲି କହି; ଆନନ୍ଦରେ ତାକୁ ଭିଡ଼ି ଧରିଲେ । ମାଳତୀ ତାଙ୍କ ବେକ-

ପାଖରେ ମୁହଁ ନଇଁ ଗୋଟେଇ ଲାଲ ହୋଇ କହିଲେ—ହୁଁ, ଆଲୁଅଟା ଲିଭାଇ ଦିଅ ବହୁତ ରାତି ହେଲାଣି ଯେ !

ତହିଁ ଆରଦିନ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଭରେସା ବାହାନାରେ ଥାନାକୁ ଯାଇଁ ଦେଖିଲେ, ପ୍ରାୟ ଚାଳିଶ ପଚାଶ ଜଣରୁ ବେଶି ଲୋକ ଜମା ହୋଇଛନ୍ତି । ଥାନା ଆଗ ପଡ଼ିଆରେ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ମୃତଶବ ପଡ଼ିଛି, ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ମୁଣ୍ଡ ନାହିଁ ।

ସେ ବଡ଼ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଥାନାକୁ ପଶିଯାଇ ଜଣେ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ପାଖରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ମୃଦୁ ହସି କହିଲେ—ଏ ଘଟଣା ବୁଝି-ବାକୁ ବି ଆପଣଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଅଠା ବୋଳି ଦିଆଯିବ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ହସି ଦେଇ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ବାବୁଙ୍କ ଅଧିକ ନିକଟକୁ ଘୁଞ୍ଚିଯାଇ କଥା କଣ ବୋଲି ପଚାରିବାରୁ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ବାବୁ କଲମଟାରେ ମୁଣ୍ଡବାଳକୁ ଆଉଡ଼ାଇ ଆଉଡ଼ାଇ କହିଲେ—ଏମାନେ କଲିକତାରୁ ଫେରି କାଲି ରାତି ଘଣ୍ଟାଏ ବେଳେ ଭଙ୍ଗା ପାର ହୋଇ ନିଜ ଘରକୁ ଯାଉଥିଲେ । ଚାନକା ପାଖରେ କିଏ ଏ ଦି' ଜଣଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରି ଟଙ୍କା କଉଡ଼ି ନେଇଯାଇଛି । ତା' ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମଧ୍ୟ ମୁଣ୍ଡ ଦୁଇଟା କାଟି ଦେଇଛି । ଏ ବାବା ସହଜ ଡକାୟତର କାମ ନୁହେଁ ! ସକାଳଠୁଁ ଅନେକ ଖୋଜ୍ ଖବର ନିଆଗଲାଣି, କିନ୍ତୁ କିଛି ପତ୍ତା ମିଳୁ ନାହିଁ । ଏ କେଶ୍‌ଟାର ସନ୍ଧାନ ପାଇଁ ବୋଧହୁଏ ପୋଲିସ୍ ସାହେବ ତୁମ୍ଭର ଉପରେ ଭାର ଦେବେ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ସିଗାରେଟ୍ ଖଣ୍ଡେ ଲଗାଇ ଉଠି ଯାଇଁ ଯାଇଁ କହିଲେ—ଆଚ୍ଛା ଦେଖା ଯାଉ, କ'ଣ ହେଉଛି ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଧନପତିଙ୍କ ଏଣେ ତେଣେ ହୋଇ ସାଞ୍ଜଟା-ବେଳେ ବସାକୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ଗୋଟିଏ କାଳୀଠାକୁରାଣୀ ଫଟୋ କିଣି ନେଇଗଲେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ କଲଣିଆ ଖାଇସାରି ଖଟ ଉପରେ ବସି ଏହି ଭୀଷଣ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର କଥା ଭାବୁଛନ୍ତି—ମାଳତୀ ଗୋଟାଏ କାଗଜ ବାହାନାରେ ସେ ଘରକୁ ପଶି ଆସି, ହସି ଦେଇ କହିଲା—କଣ ଭାବୁଛନ୍ତି କି ? ଆଜି କବାଟ ଦେବେ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବହୁତ କାମ ଅଛି । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ମୁହଁଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ, ତା ହାତକୁ ଚିପି ଦେଇ କହିଲେ—ତମେ ନ ଆସିଲେ ମୋତେ ଯେ ନିଦ ହେବ ନାହିଁ । ମାଳତୀ ଆଖିଠାରି କହିଲା—କେଉଁ ଦିନଠୁଁ ଏତେ ସଉକ ହେଲା ? ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ଯେଉଁ ଦିନଠୁଁ ତୁମର ସଉକ ହୋଇଛି । ମାଳତୀ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା—ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ହେଇ, ଦେଖିଯା ! ମାଳତୀ ଖଟ ପାଖରେ ଯାଇଁ ଠିଆ ହେଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କାଳୀ ଫଟଟି ବାହାର କରି କହିଲେ—ଏଇଟି ତମର ପାଇଁ ଆଣିଛି, କେମିତି ହୋଇଛି ? ମାଳତୀ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇ କହିଲା—ଭାରି ସୁନ୍ଦର ହୋଇଛି । ଫଟଟି ରଖିଥାନ୍ତୁ । ଏଇ ଫଟଟି ଆପଣଙ୍କର ବହୁତ କାମରେ ଆସିବ ।

ମାଳତୀ ତର ତର ହୋଇ ଚାଲିଗଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ଖବର କାଗଜ ପଢ଼ୁଥାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ମନ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ । କଦର୍ଯ୍ୟ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର କଥା, ଆଜି ସେ ଦୁଇଟା ଲୋକର ମୃତ ଶବ, ଥରକୁ ଥର ଆଖିରେ ନାଚି ଯାଉଥାଏ ।

ନ'ଟା ବାଜିଲା । ପୂଜାରୀ ଆସି କହିଲା—ଖାଇବାକୁ ଆଣିବି ବାବୁ ? ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ, ହଉ ଆଣେ । ମାଳତୀ ପାଣି ଲୋଟା, ଗ୍ଲାସ ଥୋଇ ଯାଗା କରି ଦେଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଖାଇ ବସିଲେ ।

ସେହି ଦିନ ରାତି । ସମସ୍ତେ ଖାଇ ପିଇ ଶୋଇଲେ । ମାଳତୀ ଛାମଦାମ ସାରି ଗୋଡ଼ ଚିପି ଚିପି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ

ଆସିଲା । ସେତେବେଳେ ଯାଏ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଆଖିକୁ ନିଦ ଆସି ନ ଥିଲା । ମାଲତୀ ଖଟ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଯିବାରୁ, ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତା ହାତ ଧରି ତାଙ୍କ ଉପରକୁ ଟାଣି ନେଲେ । ମାଲତୀ ଗୋହେଇ ହୋଇ କହିଲା—ନା, ନା, ଆଜି ଥାଉ । ତମେ ପରା ଆମ ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ଆମ ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗୋଟାଏ ଖବର ଦେବାକୁ ମୋର ଜଣକ ସଙ୍ଗରେ ଟିକିଏ କାମ ଅଛି । ଆପଣ କବାଟ ଖୋଲି ଶୁଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ବାର କବାଟ ଫିଟାଇ ଯାଉଛି, ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଫେରି ଆସିବି ।

ମାଲତୀ ଉଠି ଠିଆ ହେଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଟିକିଏ କ'ଣ ଭାବି କହିଲେ—ଅଚ୍ଛା ହଉ, ଚଞ୍ଚଳ ଫେରି ଆସିବ, ମୁଁ ଅନାଇଁ ବସିଛି । ମାଲତୀ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ କବାଟ ଆଉଜାଇ ବାହାରକୁ ଆସିଲା ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କୁ କଥାଟା କାହିଁକି ବଡ଼ ସନ୍ଦେହ ଲାଗିଲା । କେଉଁ ଲୋକ ଦ୍ୱାରା ଖବର ଦିଆ ନିଆ ଚାଲିଛି, ତାହା ଜାଣିବା ନିତାନ୍ତ ଦରକାର ବୋଲି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଶୀଘ୍ର ଗୋଟାଏ କଳା କୋଟ ପିନ୍ଧି ମାଲତୀ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଲେ । ମାଲତୀର କେଉଁ ଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ । ସେ ବିଜୁଳି ବେଗରେ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଛି ।

ତେଲଙ୍ଗାବଜାର ବେଶ୍ୟା ପଡ଼ା ପଡ଼ିଲା । ମାଲତୀ ତହିଁ ଭରୁ ଜଣକ ପିଣ୍ଡାକୁ ଉଠି ଯାଇଁ କବାଟରେ ଏକରକମ ସଙ୍କେତ ଦେଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ସେଠି ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମାତ୍ର ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ଆଗକୁ ଚାଲିଗଲେ । ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇ ଅନାଇଁଲେ—ଲଣ୍ଠନଟା କମାଇ ଗୋଟାଏ ମାଇପିଟିଏ ଆସି କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେଲା । ମାଲତୀ ଭିତରକୁ ପଶିଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୁଣି କବାଟ ବନ୍ଦ ହେଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଆଉ ସେଠି ବେଶି ସମୟ ଅପେକ୍ଷା

କଲେ ନାହିଁ । ସେ ଘରଟା ଭଲ କରି ଚାହିଁ, କାଳେ ମାଳତୀ ଦେଖିଲେ ସର୍ବନାଶ ହେବ ବୋଲି, ଧଇଁ ସଇଁ ହୋଇ ସେହି ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ନିଜ ଶୋଇବା ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ବଇଠାରେ ଖଟ ଉପରେ ଏ ସବୁ ଧରା ପଡ଼ିବ ସେହି କଥାହିଁ ଭାବୁଛନ୍ତି, ମାଳତୀ ଧଇଁ ସଇଁ ହୋଇ ଆସି ସେଠାରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତାକୁ ଦେଖି ସହାସ ଖୁସି ହୋଇ କହିଲେ—ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ତ ଆସିଲ ! ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ଆହୁରି ଡେରି ହେବ ବୋଲି । ମାଳତୀ କହିଲା—ଆଜି ଟିକିଏ ରହିଥାନ୍ତି, ଆପଣ ଜାଳେ ଶୋଇ ପଡ଼ିବେ, ସେଥିପାଇଁ ଚଞ୍ଚଳ ପଳାଇ ଆସିଲି । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ହସି ଦେଇ କହିଲେ—ତମରି ପାଇଁ ତ ମୋ ଆଖିକୁ ନିଦ ନାହିଁ ।

ମାଳତୀ ଖଟ ଉପରକୁ ଉଠି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଗୋଡ଼ ଘଷି ଦେଇଁ ଦେଇଁ କହିଲା—ଆଜ୍ଞା ଯେଉଁ ଫଟଟି ଆଣିଛନ୍ତି, ସେ ଫଟଟି ସ୍ୱାମୀବାବା ଦେଖିଲେ ତୁମକୁ ଭାରି ଖୁସି ହେଇବେ—ତୁମେ ପ୍ରକୃତ ଶିଷ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣିବେ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ମୁଁ ତ ସେଇଥି ପାଇଁ ଆଣିଛି । ମୋତେ ଚଞ୍ଚଳ ସେଠିକୁ ନ ନେଲେ, ଏଠି ମୋର ମନ ଥୟ ହେଉ ନାହିଁ । ଗୃହସ୍ଥ ବାକର ସବୁ ବିଷ ପରି ଲାଗିଲାଣି । ମାଳତୀ କହିଲା—ହଁ ଲାଗିବାର କଥା । ସେଠିକୁ ଥିଏ ଥରେ ଯାଏ, ସେ ସ୍ୱର୍ଗ ସୁଖ ପାଏ, ଆଉ ଏଠିକୁ ଫେରିବାକୁ ଆଶା କରେ ନାହିଁ । ପୁରୁଷମାନଙ୍କର କ'ଣ ଅଭାବ ସେଠି ? ଖାଇବା ପିଇବା ପାଇଁ ଭଣ୍ଡାରରେ ଅସରନ୍ତି ପଦାର୍ଥ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ଏତିକି ନୁହେଁ—ଯେଉଁ ସ୍ୱର୍ଗ ଅପ୍‌ସରା ପରି ତରୁଣୀ ଅଛନ୍ତି, ଆପଣ ଦେଖିଲେ ଆଖି ଝଲସିଯିବ । ମୋ କଥା ମିଛ କି ସତ, ନିଜେ ଗଲେତ ଦେଖିବେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଅଭିମାନ କଲପରି କହିଲେ—ମୁଁ ସବୁ ସେଦିନରୁ କହୁଛି, ମୋତେ ନେଇ ଚାଲ । କାହିଁ, ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତ ମୋତେ ନେଲ ନାହିଁ । ମାଳତୀ ହସି ଦେଇ କହିଲା—ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ କାହିଁକି ? ଆଜି ବେଶି ହେଲେ ତିନି ଚାରିଦିନ ଡେରି ହେବ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ମାରି କହିଲେ—ହଉ, ଏଥର ଦେଖାଯାଉ ।

ରାତି ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟା ହେବ । ମାଳତୀ ଘଷି ହୋଇ ଆସି ଗୋଟେ ହଲଇ ଟହାଇ କହିଲା—ଭାରି ନିଦ ମାଡ଼ିଲାଣି । ବାହାରକୁ ଗଲେ କଏ ସରସ୍ତା କରି ଉଠିବେ, ଆଲୁଅ ଲିଭାଇ ଦେଉଛି । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତାକୁ ଅଣ୍ଟାରେ ପେଲିଦେଇ କହିଲେ—ହଉ ?

× × × ×

ମାଳତୀ ସେ ବେଶ୍ୟା ଘରକୁ ଗଲା ପରେଠୁଁ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ମନ ଆଉ ଥୟ ହେଉ ନାହିଁ । ସେ ଭଲକରି ଅନୁମାନ କରି ନେଇଛନ୍ତି ଯେ କାଲି ଯେଉଁ ନଈ ଆର ପାଖରେ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଘଟି ଯାଇଛି, ସେହି ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ପଛରେ ଏହି ଡକାୟତି ଦଳ ନିଶ୍ଚୟ ଅଛନ୍ତି । କପରି ସେ ବେଶ୍ୟା ଘରକୁ ଯାଇଁ ସବୁ କଥା ବୁଝିବେ ସେହି କଥାହିଁ ଭାବୁଥା'ନ୍ତି ।

ଦୁଇଦିନ ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଲେ ଯେ, ସେ ଦିନକ ପାଇଁ ବିଶେଷ ଜରୁରୀ କାମରେ ସାକ୍ଷୀଗୋପାଳ ଯିବେ । ଝିଅ ବରାଦ କଲା—ଭଲ ପଇଡ଼ ଆଣିବାକୁ । ସୁନ୍ଦରବାଳା ଦୁଇଟଙ୍କା ଦେଇ ବରାଦ କଲେ—ଦୁଧ-ସର ଭୋଗ କରି ଆଣିବେ । ମାଳତୀ ତାଙ୍କ ବିଛଣା ପାଖରେ ସଙ୍କାଡ଼ୁ ସଙ୍କାଡ଼ୁ କହିଲା—ସେଠି କେତେ ଦିନ ରହିବେ ? ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତା' ବାହାଟିକୁ ଗେଲରେ ଚିପି ଦେଇ କହିଲେ—ଛୁଟି ମିଳିଲା ନାହିଁ । ମୋତେ ଦିନେ ରହିବ । ମା କାଳୀଙ୍କ ଛଡ଼ା ମୋର ଅଉ

ମୋର୍ ଦେବତା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ । ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା କରି ଫେରି ଆସିବି ।

ତହିଁ ଆରଦିନ ସକାଳୁ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିଟାଏ ଡାକି ଷ୍ଟେସନ ବାହାରିଗଲେ; କିନ୍ତୁ ସାକ୍ଷୀଗୋପାଳ ନ ଯାଇ ଫେରି ଆସିଲେ, କଟକର ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପୋଲିସ୍ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଘରକୁ । ଖାଇ ପିଇ ଦିନ ତମାମ୍ ସେଇଠି ଶୋଇଲେ । ଗୋଟାଏ ଗଉଡ଼କୁ ଡାକି ଦୁଧ, ସର, ରବିଡ଼ି ଦୁଇଟଙ୍କାର ବରାଦ କରିଦେଲେ । ପୋଲିସ୍ ବାବୁଙ୍କ ଚାକରକୁ ପଠାଇ ବଜାରରୁ ଭଲ ପଇଡ଼ କିଣି ଆଣି ରଖିଲେ ।

ରାତି ହେଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ସିନେମା ଦେଖି ଯିବା ବାହାନାରେ ନ'ଟା ବେଳେ ଘରୁ ବାହାରିଗଲେ; ଆଉ, ତାଙ୍କ ଘରେ କହିଗଲେ—ମୁଁ ଜଣେ କଲେଜ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହିତ କଲେଜ ହଷ୍ଟେଲ ଯାଇ ପାରେ । ତାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି କବାଟ ଦେଇ ଦେବେ ।

ଏଗାରଟା ସମୟ ହେବ, ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଗୋଟାଏ ରିକ୍ସାରେ ମହାନଦୀ ଆଡ଼େ ବୁଲି ବୁଲି ଆସି ତେଲେଙ୍ଗାବଜାର, ସେହି ବେଶ୍ୟା ଦୁଆର ମୁହଁରେ ରିକ୍ସା ଅଟକାଇଲେ । ରାସ୍ତାର ଗହଳି ଚହଳି ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ରିକ୍ସାବାଲାକୁ ପଇସା ଦେଇ ବେଶ୍ୟାଘର ପିଣ୍ଡା ଉପରକୁ ଉଠି କବାଟ ଖଟ୍ ଖଟ୍ କଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଗୋଟିଏ ତରୁଣୀ ନିଦ ଖାଇଲା ପରି ଟଳିଟଳି ଆସି କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେଇ ମୃଦୁ ହସି ପଚାରିଲା— କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ? ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଦାଣ୍ଡ ଘର ଭିତରେ ପଶିଯାଇ କହିଲେ— ଆଜି କ'ଣ କହିବ ? ଆଜି ରାତିକ ଏଠି ମୁଁ ରହିବି । ଘର ମୋର ପୁରୀ । ଏଠି ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ ପାଇଁ ଆସିଥିଲି; କିନ୍ତୁ ଯୋଗକୁ ସେମାନେ ଆଜି ବସାରେ ନାହାନ୍ତି—ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଯାଇଛନ୍ତି । ଜଣେ ଛତା ଦୋକାନୀ ପାଖରେ ଛଅଣା ପଇସ ରଖି ଦେଇ ଆସିଛି । ରାତିଟା ଏଇଠି କଟେଇ ଦେବି । କାଲି ସକାଳେ ହୁଏତ ଧର୍ମଶାଳା, ନଚେତ୍ ବସା ଘରଟାଏ ଦିନକ ପାଇଁ ଭଡ଼ା ନେଇ ରହିବି ।

ତରୁଣୀଟି ଟିକିଏ କ'ଣ ଭାବି, କହିଲା—ଆଜି ଘରେ ବହୁତ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଆପଣଙ୍କୁ ବୋଧହୁଏ ଟିକିଏ ଅସୁବିଧା ହେବ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତା' କାନ୍ଧରେ ହାତ ପକାଇ କହିଲେ, ଯାହା ହେଉ ଆଜି କ'ଣ କରାଯିବ ! ଏହା କହି ପକେଟରୁ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କିଆ ଖଣ୍ଡେ ନୋଟ ତା' ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ତରୁଣୀଟି ହସି ଦେଇ କହିଲା—ପଡ଼ାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବେଶ୍ୟାଙ୍କ ପରି ଏଠି କେହି ନାହାନ୍ତି । ଏଠି ଯିଏ ରହିବ, ତାକୁ ଦଶଟଙ୍କାରୁ କମ୍ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ସେହି ଟଙ୍କାକୁ ବି ଆମେ ସବୁ ନେବୁ ନାହିଁ । ମଦ, ମାଂସ ଇତ୍ୟାଦି ବି ଆପଣଙ୍କୁ ଦେବୁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ସେ ସବୁ ମୋର କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁଁ ଖାଲି ରାତିଟା ପାଇଁ ରହିବି । ହଉ ନିଅ ଆଉ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା । ତରୁଣୀଟି ଟଙ୍କା ଧରି ଭାରି ଖୁସି ହୋଇ କହିଲା—ସବୁ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମେ କିଛି ଦରକାର ନ ଥାଏ, ପୁଣି ପଛରେ ସବୁ ଦରକାର ହୁଏ ଯେ । ହଉ, ଏଇ ଚେୟାର ଉପରେ ଟିକିଏ ବସନ୍ତୁ, ମୁଁ ଘରଆଡ଼ୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆସୁଛି ।

ତରୁଣୀଟି ଚାଲିଗଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ସେଇଠି କେତେ କଥା ଭାବୁଥାନ୍ତି । କିଛି ସମୟ ପରେ ତରୁଣୀଟି ଫେରି ଆସିଲା, ଆଉ କହିଲା— ଆପଣ ମୋ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆସନ୍ତୁ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତାରି ପଛେ ପଛେ ଏପାଖ ସେପାଖ ଅନାଇଁ ଅନାଇଁ ଚାଲିଥାନ୍ତି । ଉପର ମହଲା ଗଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଦେଖିଲେ—ସବୁ ଘରର କବାଟ ବନ୍ଦ । ଭିତରେ ଆଲୁଅ ଜଳୁଛି ।

ଉପର ଖଞ୍ଜା ଯାଇ ତଳ ଖଞ୍ଜା ହେଲା—ତରୁଣୀଟି ଗୋଟିଏ କୋଠରୀ ଦେଖାଇ କହିଲା—ଖଟ ଉପରେ ବିଛଣା ଇତ୍ୟାଦି ହୋଇଛି, ଆପଣ କମିଜ ପକ ଓହ୍ଲାଇ ସେଇଠି ବସନ୍ତୁ । ମୁଁ ଟିକିଏ ଘୁରି ଆସୁଛି । ତରୁଣୀଟିର ବିଶେଷ ଜରୁରୀ କାମ ଥିଲା ପରି ଚାଲିଗଲା ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଖଟ ଉପରେ ବସି କୋଠରୀଟିର କାନ୍ଥ ବାଡ଼ ଆଡ଼େ ଅନାଇଁ ବିଛଣା ଆଡ଼େ ଅନାଇଲେ । ଶୋଇବାକୁ ବଡ଼ ଘୃଣା ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ଉପରୁ ଧୋବ ଚଦର ଖଣ୍ଡିକ ପଡ଼ିଥିବା ଦେଖି ଦେଖିଲେ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପେଡ଼ିରୁ ବାହାର ପରି ହୋଇଛି । ନ ଶୋଇଲେ ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଗୃହକର୍ତ୍ତୀ କହିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ସବୁ କରିବାକୁହିଁ ହେବ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ଉଦ୍ଧାରିତ ଦଳର କଥା ଭାବୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଭାବନା ଭାଙ୍ଗି ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ତରୁଣୀ ଶଙ୍ଖପ୍ଲେଟରେ ମାଂସ, କାଚ ଗ୍ଲାସ, ଆଉ ମଦ ବୋତଲଟିଏ ଧରି ସେ ଘରକୁ ପଶି ଆସିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଉଠି ବସି ପଡ଼ିଲେ । ତରୁଣୀଟି ନିଜ ନିଜ ହୋଇ ତଳେ ସଜାଇ ଖଣ୍ଡିଏ ପାରି ତା' ଉପରକୁ ସବୁ ରଖିଲା । ତା' ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଦେହକୁ ଲାଗିଯାଇ ହାତ ଧରି ହସି କହିଲା— ଆସନ୍ତୁ ? ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ— ମୁଁ ତ ଏ ସବୁ ଖାଏ ନାହିଁ । ତରୁଣୀଟି କହିଲା—ଆଗ ମାଂସ ଖାଆନ୍ତୁ । ଏଥିରୁ ଅଳ୍ପ ଟିକିଏ ଖାଇଲେ, ଆଉ ମନ ଘୁରିବ ନାହିଁ ଯେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କ'ଣ କରିବେ, ତାଙ୍କୁ ବୁଦ୍ଧି ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ବେଶ୍ୟା ହାତରୁ ସେ ଖାଇବେ । ଛି, ଛି ! ଦେହ ଅପବିତ୍ର ହୋଇଯିବ; କିନ୍ତୁ ଆଗରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ !!

ତରୁଣୀଟି ପୁନର୍ବାର ଟାଣିଲାକ୍ଷଣି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ତଳକୁ ଆସି ସୋଫା ଉପରେ ବସିଲେ । ତରୁଣୀଟି ତାଙ୍କ କର ପାଖରେ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ପରି ବସି ଆଦର କରି ହସି ହସି କହିଲା, କୋଉ କୁଣିଆ ପରି ବସିଲେ କାହିଁକି ? ଖାଆନ୍ତୁ ! ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ହସିଦେଇ ତା' କାନ୍ଧରେ ହାତ ପକାଇ କହିଲେ—ତମେତ ଆଣି ମୋତେ ଏତେ କଥା ହେଲଣି ମୁଁ ତ ତମ ନାଁ ସୁଦ୍ଧା ଜାଣିଲି ନାହିଁ ।

ତରୁଣୀଟି ତାଙ୍କ ଉପରକୁ ଅଳଜ୍ଜ ପଡ଼ିଲା ପରି ହୋଇ କହିଲା—ମୋ ନାଁ, ସରୋଜ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ମୃଦୁ ହସି, ତା' ଓଠରେ ହାତ ମାରି ଦେଇ କହିଲେ—ବେଶ୍ ନାଁ ତ ! ନାଁ ସଙ୍ଗକୁ ରୂପଟି ବି ବେଶ୍ ଖାପ୍ ଖାଇଛି ।

ରୂପର ମୋହ—ରୂପର ପ୍ରଶଂସା, ସମସ୍ତଙ୍କର ଶୁଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥାଏ । ଜଣେ କାହାଙ୍କର ରୂପର ପ୍ରଶଂସା କଲେ, ସେ ଜଣକ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଦୁନିଆକୁ ଭୁଲିଯାଏ···ଆନନ୍ଦରେ ଫୁଲି କୁଣ୍ଢେ ମୋଟ ହୋଇଯାଏ । ତରୁଣୀଟି ବେଶ୍ୟା ହେଲେ ବି ତାର ତ ପୁଣି ରକ୍ତ ମାଂସରେ ଦେହ ଗଢ଼ା ! ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଠାରୁ ରୂପର ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣି, ତରୁଣୀଟି ନିଜର ପରି ହୋଇ କହିଲା—ଆପଣ ବସିଲେ କାହିଁକି, ଆଗେ ଖାଆନ୍ତୁ । ପରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତା' ପାଖରେ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଇ ଅନିଚ୍ଛାରେ ପାଟିକୁ ଖଣ୍ଡେ ମାଂସ ନେଇ ଚୋବାଇଲେ । ତରୁଣୀଟି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବୋତଲ ଫିଟାଇ ଅଧଗ୍ଲାସ ମଦ ଢାଳି, କହିଲା—ଏଥିରୁ ଟିକିଏ ଖାଆନ୍ତୁ, ଆଜି ତାର କେମିତିକା ମଜା ବୁଝିବେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ନ ଖାଇବା ବାହାନାରେ ଗ୍ଲାସଟି ମୁହଁ ପାଖରେ ଧରି ବାନ୍ତି କଲାପରି ହୋଇ ବାହାରକୁ ଉଠି ଆସିଲେ । ପିଣ୍ଡାରେ ପାଣି ନୋଟାଏ ଥୁଆ ହୋଇଥିଲା । ମାଂସ ଖଣ୍ଡିକ ପାଟିରୁ

ବାହାର କରି ମୁହଁ ଭଲ କରି ଧୋଇ ପକାଇଲେ । ତା’ ପରେ ଉଠିଯାଇଁ ସେହି ତରୁଣୀଟି ପାଖରେ ବସିଲେ । ତରୁଣୀଟି ତାଙ୍କୁ କହିଲା—ଆପଣ ଯ୍ୱାଃକୁ ନ ଖାଆନ୍ତୁ ପଛକେ, ଏ ମାଂସତକ ଖାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତା ପିଠିରେ ହାତ ବୁଲାଇ ସୋହାଗରେ କହିଲେ—ସରୋଜ ! ମୁଁ ଅଧଘଣ୍ଟା ଆଗରୁ ହୋଟେଲରେ ଖୁବ୍ ଗୁଡ଼ାଏ ଖାଇ ଆସିଛି । ତୁମେ ଏ ସବୁ ଖାଅ; ମୁଁ ନ ଖାଇଲେ କଣ ହେଲା । ତୁମେ ଖାଇଲେ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସି ହେବି । ତା’ ପରେ ଅଣ୍ଟାରୁ ପୁଣି ପାଞ୍ଚଟା ଟଙ୍କା ତା’ ହାତରେ ଧରାଇ ଦେଇ କହିଲେ—ଯିଏ ମୋ ଠାରୁ ଟଙ୍କା ନେଲେ—ସେ ବୋଧହୁଏ ତମକୁ କିଛି ଦେବେ ନାହିଁ, ମୁଁ ଲୁଚାଇ ଏ ଟଙ୍କା ଦେଉଛି, ପାଖରେ ରଖି ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବ ।

ସରୋଜ ବଡ଼ କୃତଜ୍ଞତା ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲା—ଜୀବନରେ କେତେ ଜଣଙ୍କୁ ଦେଖିଛି, କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ପରି କାହାକୁ ଦେଖି ନାହିଁ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ଏ ସାମାନ୍ୟ ଟଙ୍କା ଦେଇ ମୁଁ ବି ଖୁସି ହୋଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ହଉ, ତମେ ଆଗେ ଖାଅ, ମୁଁ ଗ୍ଲାସରେ ଢାଳି ଦେଉଛି । ସରୋଜ ହସି ହସି ମାଂସ ତରକାରୀ ଖାଇଲା—ଆଉ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ମଦ କାଚଗ୍ଲାସରେ ଢାଳି ତା ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଉଥାନ୍ତି ।

ଖିଆ ଶେଷ ହେଲାବେଳକୁ ତରୁଣୀଟିକୁ ନିଶା ଧରି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ତାର ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଏହା ଦେଖି ଭାବୁଥିଲେ···ଏଇ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଣି ଫୁଲଠାରୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ହୁଅନ୍ତି···ପୁଣି ଏଇ ସ୍ତ୍ରୀ ନର୍କର କୀଟଠାରୁ ଅଧିକ ହୀନ ! ଛି, ଛି !

ତରୁଣୀଟି ପ୍ଲେଟ୍‌ଟିକୁ ଅଗଣାରେ ଧୋଇ ଦେବାକୁ ଗଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଖଟ ଉପରେ ଆସି ବସିଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ

ତରୁଣୀଟି ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ ନିଶା ଘୋରରେ ଅର୍ଦ୍ଧ ଉଲଗ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ଆସି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଉପରେ ଆଉଜି ପଡ଼ିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା—ଚୋଇଠା ମାରି ପୋପାଡ଼ି ଦେବେ; କିନ୍ତୁ ବିବେକ ମନା କଲା । ଏହା କଲେ ନିଜର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଆଉ ସାଧନ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତରୁଣୀଟିକୁ କୋଳ ଭିତରେ ଧରି ପଚାରିଲେ ଆଗେ ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀଟି ମୋ ତେ ଏ ଘରକୁ ଆଣିଥିଲା, ସେ ତମ ସୁନ୍ଦର ତୁଳନାରେ କିଛି ନୁହେଁ । ସେ ନିଜେ ନ ଆସି ମୋର କେଉଁ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ତୁମକୁ ପଠାଇଲା କେ'ଜାଣି !

ତରୁଣୀଟି ହସି ଦେଇ କହିଲା—ସେ ତାହାଁକ ଭମ ପାଖକୁ ଆଜି ଆସନ୍ତା ! ଯେଉଁମାନେ ଶହ ଶହ ଦେବେ, ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆଉ କିଏ ରହିବ ? ମହେନ୍ଦ ବାବୁ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ ପଚାରିଲେ—ଯେଉଁମାନେ ଶହ ଶହ ଦିଅନ୍ତି ସେମାନେ କ'ଣ ଆଜି ଆସିଛନ୍ତି ନା କ'ଣ ? ତରୁଣୀଟି କହିଲା—ହଁ, ସେଇଥିପାଇଁ ପରା ସେ ଆସିଲା ନାହିଁ ।

ଆଉ ବିଶେଷ କିଛି ପଚରାପଚରି କଲେ ହୁଏଲେ ସେ ତରୁଣୀଟି ସନ୍ଦେହ କରିବ, ସେହି ଭୟରେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଆଉ କିଛି ପଚାରିଲେ ନାହିଁ । ପରିସ୍ରା କରିଯିବା ବାହାନାରେ ପଦାକୁ ଆସିଲେ । ପୁଣି ଭିତରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ, ତରୁଣୀଟି ଅର୍ଦ୍ଧ ଉଲଗ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ଶୋଇଛି । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତାକୁ ଆଦର କରି କହିଲେ—ତୁମେ ଏଠି ଶୋଇବ, ନା ଯିବ ? ତରୁଣୀଟି କହିଲା, ନା, ଯିବ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ତାହାହେଲେ ଯାଅ, ତୁମକୁ ଘର ନିଦ ମାଡ଼ିଲାଣି । ତରୁଣୀଟି ଅନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯିବାକୁ ଅମଙ୍ଗ ହେଉଥିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ନା, ମୁଁ କିଛି ଭାବିବି ନାହିଁ; ତୁମେ ଯାଅ । ତରୁଣୀଟି ଚାଲିଗଲା ।

ଘଣ୍ଟା ଗୋଟାଏ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଆଖିକୁ ନିଦ ନାହିଁ । ଉପର ଟଙ୍ଗାରେ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି, ଦେଢ଼ି କବାଟ ଫାଙ୍କରେ ଗୋଡ଼ ଟିପି ଟିପି ଯାଇ ଅନାଇଁଲେ । ପ୍ରାୟ ସାତ ଆଠ ଜଣ ବଙ୍ଗାଳି ବାବୁ ଲୋକ, ସୁରଙ୍ଗଣ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ଅଗଣାରେ ବସିଛନ୍ତି । ମଜଲ ମଜ୍‌ଲିସ୍‌ରେ ମଦ, ମାଂସ ଖିଆ ଚାଲିଛି । ଏହା ଦେଖି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଛାତି ଫୁଲି ଉଠିଲା । ଭାବିଲେ ସେ ଏହିକ୍ଷଣି ଏ ପାଚେରି ଡେଇଁ ଯାଇ ପୋଲିସକୁ ଖବର ଦେଇ ସବୁ ଧରା ପକାଇ ଦେବେ; କିନ୍ତୁ ନିଜର ପୂର୍ବ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ହେବ ତ ! ଚୁପ୍ କରି ଶୋଇବା ଘରକୁ ଚାଲି ଆସିଲେ । ଭବିଷ୍ୟତର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଛବି ତାଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ନାଚିଗଲା । ଯଦି ସେ ଏହି ଡକାୟତ ଦଳର ମୂଳପୋଛ କରି ପାରନ୍ତି......

× × × ×

ତହିଁ ଆରଦିନ ବଡ଼ଭୋରରୁ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ପୋଲିସ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଘରକୁ ଆସି ବୁଧ ସର—ପଲଡ଼ିଁ ଦେନି ପ୍ରାଣଧନ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

—*ସ ମା ପ୍ତ*—

(ଏହା ପରେ ରହସ୍ୟମୟ, ରକ୍ତାକ୍ତ ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ ପଢ଼ନ୍ତୁ)

ମୁଦ୍ରାକର ଶ୍ରୀ ଦାଶରଥି ଦାସ, ଦାଶରଥି ପ୍ରେସ, କଟକ—୧୯୫୧